

ATEITIS

LAPKRITIS—NOVEMBER 1985

VOL. LXXV NO. 9

Malda — kun. V. Cukuras	201
Atidarant ateitininkų kongresą — J. Meškauskas	202
Išėivija — dr. V. Vardys	204
Prof. S. Šalkauskio 1985 m. premija	209
Ateitininkų literatūros paroda	210
Ateitininkų dailės paroda	211
Žodžio ir muzikos vakaras	212
Eilėraščiai — S. Kubilius	213
Krikščionybės ir Marksizmo konfrontacija	214
Tėvynės vakaras — kun. J. Prunskis	217
Via Dolora — B. Brazdžionis	219
Žvilgsnis į ateitį — dr. V. Vygantas	222
Žiedų procesija (eil.) — C. Masaitis	228
Šv. Dvasios mišios	229
AF vado žodis — J. Polikaitis	230
Padėka ir viltis — kun. V. Cukuras	232
Įvertinti darbai: pasikalbėjimas su J. Meškausku — V. Liulevičius	235
Sveikinimai	240

Šį Ateities numerį redagavo Vėjas Liulevičius, Stasė Petersonienė ir Grasilda Reinys. Ateitininkų kongreso nuotraukos darytos: V. Kuprytės, R. Musonytės, S. Girniaus, J. Račkausko ir J. Kuprio.

VYRIAUSIA REDAKTORĖ: Stasė Petersonienė, 2534 West 40th Street, Chicago, IL 60632, USA. Tel.: (312) 847-1693

REDAKCINĖ KOLEGIJA: Rima Janulevičiūtė, Ramunė Kubiliūtė, Gytis Liulevičius, Vėjas Liulevičius, Linas Palubinskas, Raminta Pemkutė, Arūnas Pemkus, Darius Polikaitis, Birutė Tamulynaitė, Arvydas Žygas.

TECHNINIS REDAKTORIUS: Jonas Kuprys

ADMINISTRATORIUS: Juozas Polikaitis, 7235 South Sacramento Ave., Chicago, IL 60629, USA. Tel.: (312) 434-2243.

Rankraščių albaž taisy J. Masilionis. Viršelio antraštė Jono Kuprio.

Spaudos darbus atlieka Draugo spaustuvė Chicagoje. Leidžia Ateitininkų Federacija. Prenumerata metams JAV ir Kanadoje — 12.00 dol.; garbės prenumerata — 20.00 dol., susipažinimui 9.00 dol.; kituose kraštuose — 9.00 dol., išskyrus Pietų Ameriką (7.00 dol.).

ATEITIS (USPS 035-440) — a magazine published monthly, except July and August, by the Lithuanian Roman Catholic Federation Ateitis, Inc. Business address: 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, IL 60629 USA. Yearly subscription in the US and Canada \$12.00. Single copy \$1.50. Second class postage paid at Chicago, Illinois. © 1985 by the Lithuanian Roman Catholic Federation Ateitis. All rights reserved.

Malda, pradedant iškilmingąjį Ateitininkų Jubiliejinio Kongreso posėdį Chicagoje 1985 m. rugsėjo mėn. 1 d.

Gerasis Viešpatie, mūsų Tėve,

Leisk mums pajusti savo artumą šią valandą, kurią Tavo ištikimos Ateitininkų šeimos vaikai stengsis atšvęsti savo gyvavimo deimantinę sukaktį.

Mums taip dabar reikalinga Tavoji ranka, kuri mus keltų ir guostų ir sykiu, kaip Viltį nešančius paukščius, paleistų į pasaulį, kur jų laukia nemaži pavojai, nepramatos kliūtys, o gal ir ne vieną pasitiks kančia.

Mes esam įsitikinę, kad idėjos, kuriomis gyvena mūsų pirmtakai ir kurios taip pat ir mūsų širdis uždega, yra Tavo kūrybinės ugnies žiebtos.

Padaryk, kad mes ištesėtume ir sugebėtume patraukti ir kitus prie Tavo Sūnaus, ir visi prisidėtume prie Jo didžiosios misijos — Visa, visa atnaujinti ir perkeisti, idant dabar besiniaukiančiam pasaulyje susipindėtų Tavoji Dvasia.

Šito ypač norėtume prašyti Lietuvai, mūsų tėvynei, kurios meilė dega mūsų širdyse. Viso to drįstame prašyti per Tavo Sūnų, mūsų Viešpatį Jėzų Kristų. Amen.

Kun. Valdemaras M. Cukuras
Ateitininkų Federacijos dvasios vadas

DR. J. MEŠKAUSKO ŽODIS

ATIDARANT ATEITININKŲ JUBILIEJINĮ KONGRESĄ

Ekscelencijos vyskupai, didžiai gerbiami dvasiškiai ir seselės, mielos ateitininkės ir mieli ateitininkai. Prieš 75 metus tauta merdėjo fizinėje ir dvasinėje priespaudoje. Geriausi tautos daigai, idealistai, kuriems rūpėjo katalikybės ir tautiniai reikalai, įsteigė lietuvių katalikiškai ir tautinei kultūrai žadinti ir ugdyti žurnalą „Ateitį“. Į „Ateitį“ rašančių, ją skaitančių ir pagal jos idėjas dirbančių židiniai gausėjo ir didėjo. Tiems židiniams veikiant, Lietuvos padangė pradėjo skaidrėti. Karo audroms siaučiant ir imperijoms griūnant, daugeliui apie „Ateitį“ susispietusių žmonių žodžiu, plunksna ir ginklu veikiant, Lietuvos padangė nušvito ir Lietuva tapo laisva ir nepriklausoma valstybė. Ta svetur ir tėvynėj veikusi žmonių grupė vadinosi ateitininkais. Lietuva, tapusi nepriklausoma, labai trumpu laiku visais atžvilgiais prilygo kitoms Europos tautoms. Tai buvo stebėtinas tautos progresas, ir ateitininkija tame progrose labai ir labai daug prisidėjo. Šiandien Lietuvių tauta yra daug sunkesnėje būklėje, negu ateitininkijai gimstant. Mūsų priešas yra stipresnis, klastingesnis ir brutalesnis. Šiandien ir mes esame stipresni ir gausesni. Sąlygos ir laikas daug pasikeitė.

Ateitininkų uždaviniai daug didesni ir komplikuočiau. Besidžiaugiant ir besididžiuojant nuveiktais darbais, mes turim žvelgti ir į ateitį. O didžiuotis savo nuveiktais darbais ateitininkai tikrai gali. Paimkim lengvai patikrinamą sritį. Lietuviškomis mokykloms vadovėlių išėivijoje daugiau negu 90 nuošimčių yra parašyta ateitininkų. Lietuvoje mokykloms vadovėlių — arti 80 nuošimčių buvo parašyta ateitininkų. Panašiai ateitininkai reišėėsi ir kitose srityse.

Ateitininkų jubiliejiniam kongresui minint 75 metų egzistencijos sukaktį, linkiu tiksliai susiorientuoti laiko, erdvės ir problemų dimensijose ir labai įžvalgiai žvelgti į ateitį. Ateitininkų organizacijai, savo organizacine struktūra ir savo universaliomis idėjomis ir uždaviniais esant pasaulyje unikumui, linkiu kongresui sėkmės, nustatant planus tiksliai imponuojančiai veiklai, kaip dabartyje, taip ir ateityje. To iš mūsų laukia Dievas ir Tėvynė. Dieve, mums padėk! Kongresą laikau atidarytu. Ateitininkų Tarybos pirmininką ir ateitininkų federacijos vado pareigas einantį Juozą Polikaitį prašau imti kongresui vadovavimą.

Ateitininkų jubiliejiniam kongresui minint 75 metų egzistencijos sukaktį, linkiu tiksliai susiorientuoti laiko, erdvės ir problemų dimensijose ir labai įžvalgiai žvelgti į ateitį.

Sendraugiai ateitininkai susirinę ateitininkų kongrese

Moksleiviai ateitininkai diskutuoja kongreso paskaitas su D. Kojelyte ir R. Šoliūnaite-Posko čimiene

Studentai ateitininkai kongrese

IŠEIVIJA

Ištraukos iš dr. Vytauto Vardžio paskaitos 1985 m. rugsėjo mėn. 31 d.

Mūsų visų tikslas yra turėti stiprią išėiviją, kadangi tik stipri išėivija gali pagelbėti Lietuvos reikalams.

Visuomeninis sąjūdis atlieka savo istorinę misiją, jei kūrybiškai atsako į idėjinus poreikius ir į degančius laiko reikalavimus. Prieš 75 metus ateitininkus organizavę Lietuvos šviesuoliai išskyrė du tokius laiko rūpesčius: pirma, reikalą apjungti ir arti liaudies, t.y. tautos tradicijų, išlaikyti lietuviškąją inteligentiją ir, antra, būtinybę nukreipti idėjinį tautos vystymąsi nuo rusiškojo pozityvizmo ir socializmo į vakarietišką krikščioniškąją-katalikiškąją kelią.

Stasys Šalkauskis todėl vadino ateitininkų sąjūdį Lietuvos dvasiniu atgimimu. Tasai atgimimas remiasi jo posakiu, tautiniu atgimimu ir suteikia pastarajam „aukštesnės, neprarandamos reikšmės“. Kitais žodžiais tariant, to meto ateitininkai siūlė tautai originalią, skirtingą nuo laikotarpio mados, tautinio atgimimo ir tautinio vystymosi programą, kuri atmetė tautiškumo sąjungą su tada madingomis pozityvistinėmis ar socialistinėmis pažiūromis, jų vieton pasiūlydama ugdyti tautinį atgimimą ir tautiškumą sąveikoje su universaliais krikščioniškosios kultūros idealais.

Ateitininkai todėl, teisingai galima sakyti, buvo Lietuvos modernizatoriai, davę marksistinei ir liberalinei programai pozityvią alternatyvą. Ateitininkiškąją tautos ugdymo programą vėliau gana smulkiai sudarė profesorius Stasys Šalkauskis, anksčiau per mažai įvertintas filosofas, kuriuo šandien domimasi Lietuvoje galbūt daugiau nei išėivijoje ir kuris pasirodė ne tik mokslo žmogus, bet ir išmintingas lietuvių tautos lyderis, nusipelnęs lietuviškosios sąžinės vardo. Sudarė tą programą Šalkauskis, ne tik parašydamas „Ateitininkų ideologiją“, bet ir pasisakydamas dienos klausimais, pavyzdžiui, neigiamai reaguodamas į 1926 metų pučą

prieš demokratinę Lietuvos valdžią ar vėliau privačiai laišku prezidentui Smetonai kritikuodamas jo valdymo būdą ir sistemą, ar dar vėliau viešai ir beveik su pramatymo galia pasmerkdamas antisemitizmą, kai 1940 metų žiemą Vytauto Didžiojo universitete pasitaikė antisemitinių išpuolių ir kai pasigirdo reikalavimų auditorijose atskirais suolais atskirti žydus studentus, kaip tai buvo daroma Lenkijoje, kaip tai buvo vykdoma neseniai iš lenkų atgautame, jų anksčiau valdytame Vilniaus universitete.

Jeigu šimtmečio pirmojoje pusėje dėl šios ateitininkiškos krypties pasirinkimo buvo lietuvių visuomenėje daug ginčytasi ir net tarpusavyje kariauta, laikas parodė, kad tas pasirinkimas, tegu ir tada kai kam atrodęs sektantiškas, nepakankamai sekuliarus (nors tai ir nebuvo teisybė), buvo išmintingas. Katalikybės idėjomis sąlygotas tautinio suverenumo siekis padėjo nugalėti tada dar kai kur visuomenėje gyvas pagundas Lietuvos valstybingumo ateitį sujungti su 1917 metų Rusijos revoliucijų siekimais. Katalikiškos idėjinės krypties ieškojimas davė pagrindus ir į Vakarų Europą orientuotai Nepriklausomybės laikotarpio kultūrai.

Šandien žinome, kad pilno tautinio suverenumo ir krikščionybės idėjos vienokiu ar kitokiu būdu, vienu ar kitu deriniu, vienu ar kitu akcentu buvo įsisavintos ne tik inteligentijos, bet ir plačiųjų tautos masių tarpe ir sudarė pagrindinį stiprybės šaltinį atsispyrimui prieš Maskvos užmačias Lietuvoje. Tautos konflikte su komunistine sistema šios idėjos pasirodė atspariausios komunizmo priešininkės; ir dar daugiau — jos rodė tautai nekomunistinės egzistencijos alternatyvą.

Nuo Nepriklausomybės praradimo dienų prabėgo

Išėivių lankymasis Lietuvoj atidaro lietuviams langus į pasaulį, pravedina atmosferą ir prablaivina politinį galvojimą.

jau beveik pusšimtis metų. Pasikeitė ir politinė, ir idėjinė, ir socialinė situacija, į kurią reagavo Pranas Dovydaitis ir kiti ateitininkų kūrėjai ir kuriai vėliau programą rašė Stasys Šalkauskis. Tačiau tuo metu prasidėjusi epocha nepasibaigė, kadangi iš tikrųjų tebegyvename tos pačios epochos laikotarpiu; liko panašūs ar gal beveik tie patys rūpesčiai, tik šiuo kartu kalba sukasi ne tik apie krikščioniškai-katalikišką Lietuvos moderninimo kryptį, bet ir iš viso apie humanistinį vakarietį žmogų ir visuomenę, kuriuos komunistinė santvarka per dešimtmečius alina; ne tik apie vienokį ar kitokį Lietuvos valstybės suverenumą, bet iš viso apie savivaldą ir jos instrumentus, pakankamus tautinei egzistencijai išlaikyti. Šie rūpesčiai yra siauresnioji prasme ateitininkiški ir bendrines prasme lietuviški. Išėivijos sąlygomis jie tampa ne tik ateitininkijos, bet ir visos išėivijos problema, kurią gyvenamasis laikas reikalauja išspręsti.

Kaip į šiuos reikalavimus atsako ar turi atsakyti išėivija? Koks turi būti ateitininkų vaidmuo? Paieškime atsakymo į šiuos klausimus, panagrinėdami tuos veiksnius, kurie atsakymą sąlygoja. Iš jų aš išskirsiu tris, palikdamas tarptautinius santykius šalyje. Pirma, tai yra lietuvių tautos padėtis Sovietų Sąjungoje, antra, Sovietų Sąjungos pasikeitimų galimybės, ir trečia, išėivijos pajėgumas ryšium su tauta ir išėivijos nusistatymai bei idealai.

Lietuva šiandien

Lietuvos padėčiai aptarti yra prieštarų faktų. Jų tačiau nereikia aptarti nei nostalgiskomis, nei jausminėmis, nei ciniškomis akimis. Žiūrėkime į reikalą kiek galima realiau ir paprasčiau. Ekonominis ir kultūrinis krašto pajėgumas per beveik pusę šimto metų yra gerokai išaugęs. Politiškai ir dvasiškai tačiau tauta yra skurdinama. Pastaruoju metu išaugo ir grėsmė tautinei egzistencijai. Industrinė produkcija padidėjo keliasdešimt kartų, lyginant su 1940 metais, ir šiandien apie 60% viso socialinio produkto sudaro industrinė produkcija. („Švyturys," 1985 No. 14,

„Vestnik statistiki" ir kt. stat. leidiniai) Per pastaruosius pora dešimčių metų atsigavo anksčiau stalinistiškai užmirštas žemės ūkis. Žmonės sugužėjo į miestus, bene jau 66% gyventojų, palikdami kaimus seneliams ir vaikams. Žemės ūkio darbininką ar ūkininką pradėjo pakeisti miestietis darbininkas. Ir pačiame kaime senasis organinis ryšus su žeme yra prarastas. Su juo dingio ir ūkininkiškoji kultūra, iš kurios potekstės kilo mūsų tautinis atgimimas. Toks greitas ir staigus socialinis mobilumas ir reliatyvus gerovės skurdumas bei religinės sankcijos nusilpimas labai neigiamai paveikė tradiciniai stiprią lietuvių šeimą. Jos pastovumas dingio. Viena trečioji visų metinių vedybų dabar baigiasi skyrybomis. Gimimų skaičius krito žemiau JAV lygio. Vidutinis šeimos dydis pagal jų statistikas yra 3,8, taigi ne visai pakankamas grynai reprodukcijai, nekalbant apie gyventojų pakeitimą — tų, kurie žuvo kare, per deportacijas, ir t.t. Lietuvių skaičius dar 1959 metais buvo mažesnis, negu prieš karą. Jis buvo atsigavęs nuo 1959 metų, užregistruojant 18% prieauglį, bet dabar dalykai keičiasi. Dabar yra beveik nulinis gyventojų prieauglis. Dar Lietuvoje tebėra 80% lietuvių, bet pastaraisiais trejais metais padvigubėjo metinė rusų imigracija, — dabar 12,000 per metus, — padidėjo mišrių vedybų tankumas. Truks, žinoma, dar ilgą laiką, kokius penkiasdešimt metų, kol Lietuvos demografinė padėtis sublogs tiek, kiek ji šiandien yra bloga Estijoje, ar kiek bloga ji pasidarė Latvijoje, tačiau blogėjimo ženklai jau yra ryškiai matomi.

* * *

Politiniai pasikeitimai ir pažiūros į Lietuvą

Ar gali padėtis keistis, keičiantis sovietinei sistemai? Šiuo metu daug kalbama apie Sovietų Sąjungos vidinę evoliuciją, taikingą evoliuciją, kuri pakeisianti sistemos charakterį. Labiausiai populiaru yra nuomonė, kad sovietinė valdančioji nomenklatūra suskils tarp partokratų ir technokratų, ir sistemai nesugebant nugalėti ekonominių sunkumų, tas

Ateitininkai lietuvių visuomenėje yra tam tikra prasme buvę druska. Ji sūri, kartais jos per daug, aplinka jos nepriima, bet jos visada reikia. Druska, tačiau yra konservuojantis elementas.

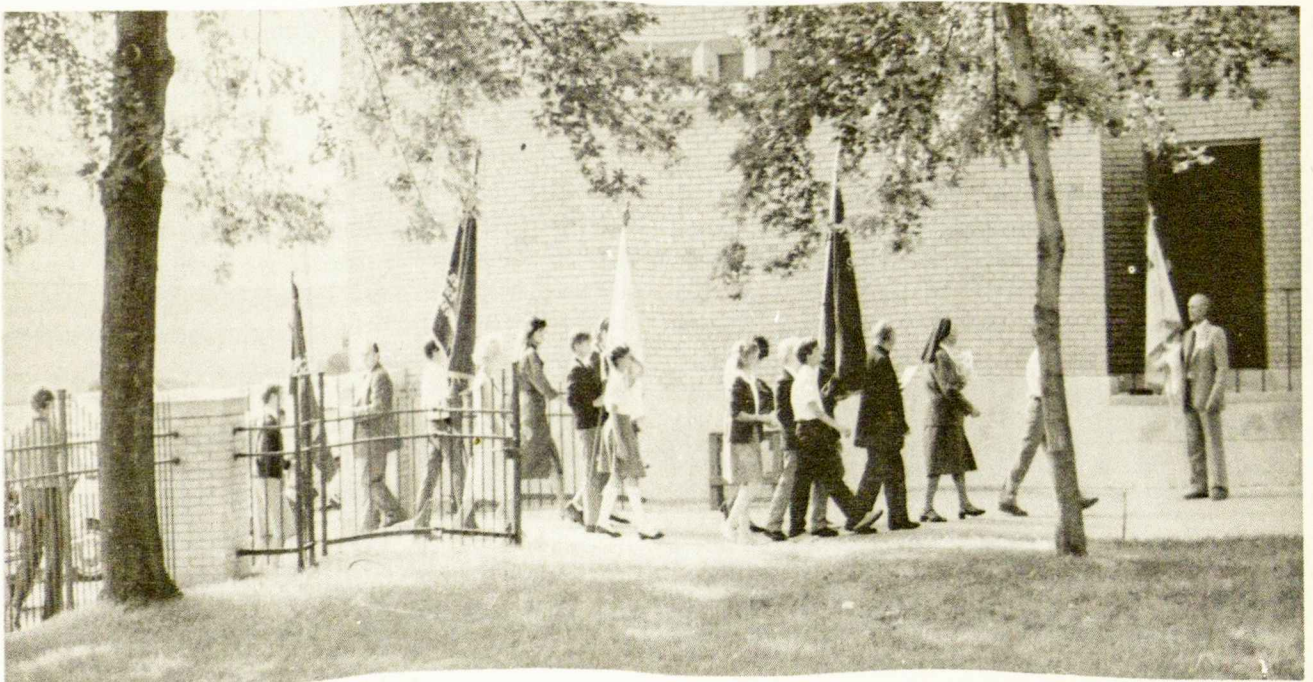
Vienintelis būdas, kuriuo Baltijos valstybės gali sulaikyti rusų kolonistų jūrą, yra tik per pilną ekonominio išsivystymo ir respublikos sienų kontrolę, o tai reiškia valstybinę nepriklausomybę.

skilimas prives prie struktūrinio pasikeitimo ir sistemos suliberalėjimo ar visiško sugriuvimo. Šiai tezei paremti šiek tiek duomenų yra, bet nėra istorinio precedento. Rusija, kurios politinė kultūra dominuoja Sovietų Sąjungoje, niekad viena iš vidaus neevoliucionavo į liberalesnę sistemą, ir vien dėl vidaus sunkumų niekad nėra sugriuvusi. Kiekviena stipresnė reforma ar struktūrinis pasikeitimas Rusijoje atsitiko tik ryšium su nepasisekimais užsienio politikoje, kurių sistemos institucijos negalėjo pakelti ir su kuriais negalėjo apsidirbti. Kartais tos dinamikos pavyzdžiu nurodomas postalininės sistemos suminkštėjimas, bet tasai suminkštėjimas nieko iš esmės nepakeitė nei valstybinėje sąrangoje, nei tautybių politikoje. Egzistencinė grėsmė Baltijos kraštams kaip tik išaugo postaliniais dešimtmečiais.

Ar tad reikia skaitytis su Sovietų Sąjungos ir Lietuvos okupacijos amžinumu? Anaiptol ne! Istorija rodo, kad ne komunistinis universalumas, bet tautinis individualumas laimi politinėje plotmėje, ir eventualiai tikriausiai taip ir atsitiks. Tačiau reikia skaitytis su sovietų sistemos stabilumu, iš to pasidarant išvadą, kad Lietuvos padėtis nepasikeis per dieną. Ir tolimesnę išvadą, kad reikalinga reaguoti į tuos poslinkius, kurie vyksta Lietuvoje, ir kad reikalinga susikurti stiprų intelektualinį mintijimą padėčiai vertinti ir į ją reaguoti.

Kokios išvados apie Lietuvos poreikius siūlosi iš

šios trumpos apžvalgos? Visų pirma, tai, kad Lietuvos ir kitų Baltijos valstybių tautinei erozijai sustabdyti reikalingas Lietuvai, Latvijai ir Estijai nepriklausomas gyvenimas. Tai mums daugeliui atrodo savaime suprantamybė, bet iševijoje reikalus diskutuojant ir prioritetus dėliojant, kartais šiek tiek užmirštama, kad tai yra pagrindinis ir ultimatyvus reikalavimas, atsakantis į Baltijos kraštų ir į Lietuvos šiandieninę krizę. Iševijoje daugelį metų šis klausimas buvo neretai diskutuojamas „tautininkų“ (ne politinės grupės, bet kabutėse) ir „valstybininkų“ kategorijomis. Todėl to atgarsio yra ir ateitininkuose, ir dar labai neseniai kai kuriose diskusijose, kurios vyko vienoje mūsų stovykloje, prieš gal metus laiko. „Tautininkai“ laikėsi nuomonės, kad matant tautą taip alinamą, yra svarbu rūpintis tautos išlikimu, progresu, valstybinį nepriklausomybės reikalavimą nustumiant, padedant, teisingiau pasakius, į rezervą, į antrąjį planą. Anksčiau net buvo sakoma, kad Lietuvos okupacijos nepripažinimas, kurio tebesilaiko JAV ir kai kurie kiti kraštai ir kurio, neatrodo, kad kas pakeis, mažai ką reiškias ir jo galima atsisakyti, jei tai naudinga tautos, skirtingai nuo valstybės, išlikimui. „Valstybininkai“ tvirtino, kad tautos išlikimas ir valstybės atkūrimas turi eiti kartu. Iš tikrųjų, „tautininkų“ analizė galima tik teoretiškai. Politškai ir praktiškai šių sąvokų išskyrimas yra neįmanomas. Tautos išlikimo postulatą reikalauja

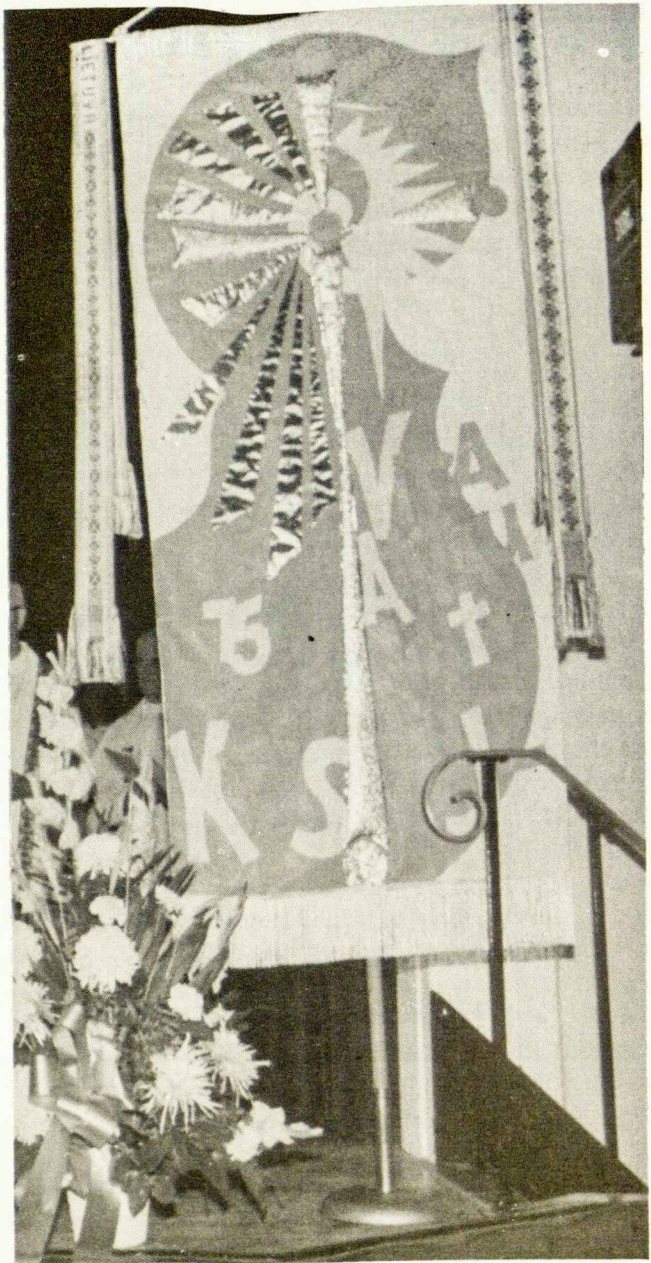

nepriklausomybės. Nepriklausomybė yra valstybingumo kategorija. Vienintelis būdas, kuriuo Baltijos valstybės, — šitai reikia akcentuoti, — gali sulaikyti rusų kolonistų jūrą, yra tik per pilną ekonominio išsivystymo ir respublikos sienų kontrolę, o tai reiškia valstybinę nepriklausomybę.

Pastaruoju metu, apmetant planus išeivijos veiklai, kalbama taip pat apie kultūrinės rezistencijos pirmumą prieš politinę. Šios sąvokos nėra pilnai išaiškintos, bet, atrodo, tai yra „tautininkų“ tezės versija, kurią pats gyvenimas, mano išmanymu, yra pastūmęs į tuščiavidurių teorijų skaičių. Kultūrinę nuo politinės veiklos yra įmanoma atskirti tam tikrose gyvenimo plotmėse pasaulėžiūrinėje srityje, tačiau politinio tikslo neįmanoma pakeisti kultūriniu. Jis eina kartu. Politinis tikslas ar politinė rezistencija turi pasilikti galutinis siekimas. Būtų vargas iš tikrųjų ir nesusipratimas, jeigu išeivija vardan kultūrinės rezistencijos atsisakytų politinių tikslų. Nematau išeivijos darbo įteisinimo, jei šitai atsitiktų.

Ryšium su šiuo postulatu iškyla ir iš viso išeivijos pažiūrų į Lietuvą ir įvykių Lietuvoje vertinimo klausimas. Man atrodo, kad čia taip pat turime kai kurių pasimetimo žymių, arba, teisingiau pasakius, reikalo susiderinti. Nebandysiu įrodinėti komunikacijos su Lietuvos žmonėmis reikalingumą ar net būtinumą. Be reikalo daug pyktasi. Išeivių lankymasis Lietuvoj atidaro lietuviams langus į pasaulį, pravėdina atmosferą ir prablaišina politinį galvojimą. Lietuvos valdovai tvirtina, nori ryšių su išeivija, bet atsisako laisvų kultūrinių mainų ir begėdiškai atiminėja net į Lietuvą draugams vežamą vieną kitą knygą. Egzistuoja tenai didelė rašyto ar sakyto laisvo žodžio baimė. Komunistai „išeiviologai“, kaip, pavyzdžiui, Aničas ar Gaidys, mato tik tam tikras „dialogo galimybes“ su „liberalinio sparno išeiviais“ ir tai tik su kai kuriais iš to sparno (*Tiesa*, 1972 m. sausio mėn. 26 d.). Nežiūrint tos priešiškos politikos ir propagandos, komunikacija su Lietuva yra teigiamas reiškinys, nors jai iš mūsų pusės reikalingas principingumas, tvirtumas, ir aiškus visų bendrinis nusistatymas, neleidžias nei Maskvai, nei Vilniaus KGB panaudoti vienos išeivijos grupės prieš kitą.

Nors bendrai sutariame Lietuvos reikalais, ir skūstis labai dėl to neturėtume, išeivijoje tačiau pradėjo rodytis net tik kad neišmintingų, sakyčiau, bet ir kenksmingų reiškinų. Skelbiamos sugestijos, kad išeivijos spauda ir jos sovietologai per daug dėmesio skiria tautiniam ir religiniam pasipriešinimui Lietuvoje (T. Remeikis, *Pasaulio lietuvis*, 1984 m. vasario mėn. nr.). Laikau šį tvirtinimą ir šį siūlymą dirbtiniu. Visų pirma, mokslinėje literatūroje pasipriešinimo sąjūdis, vadinamasis „dissent“ yra susilaukęs daug daugiau dėmesio Amerikos ir Kanados sovietologų tarpe, negu, proporcingai šnekant, lietuvių sovietologų tarpe. Kaip naujas reiškinys Sovietų sąjungoje jisai yra studijuojamas ir reikia laikyti nesusipratimu nestudijuoti ar neakcentuoti jo studijų Lietuvos atveju. Antra, visuomeninėje plotmėje, kai pasipriešinimo sąjūdis Lietuvoje ir kitur Sovietų Sąjungoje neturi materialinių galimybių vystytis bent tiek, kiek jis

Kongreso vėliava.

galėjo vystytis nacių okupacijos laikais, moraliai neteisinga, sakyčiau, pristatyti ar rūpintis pasipriešinimu tik tiek, kiek rūpinamasi informacija apie naujo fabriko pastatymą ar naujos knygos išleidimą. Rezistentams reikalinga Vakarų technologijos pagalba ir vakariečių moralinė parama. Trečia, jei nuo komunistinės tironijos pasitraukusi tautos dalis nesirūpins ir neparems gyvosios tautos pasipriešinimo prieš Maskvos sistemą, kas parems ir kas rūpinsis? Siūlyti kreipti mažesnę dėmesį, manau, yra mažiausiai nesusipratimas, paremtas klaidinga prielaida, kad išeivijai reikia mažiau akcijos ir politikos, bet daugiau studijų. Nesu prieš Lietuvos studijas, — jas pats rašau ir kitus raginu, — bet negalima pasitenkinti tik Lietuvos padėties studijavimu. Parafrazuojant Karolį Markšą: tautos likimo poslinkius reikia ne tik studijuoti, bet svarbiausia, reikia juos paveikti.

Pykstama taip pat kai kuriuose sluokniuose, kam dėmesys skiriamas Katalikų Bažnyčios ir katalikų organizuojamam pasipriešinimui (žr. *Pasaulio lietuvi*,

ten pat). Viena, mes apie jį daugiausiai žinome, antra, apie kai kurį pasipriešinimą, ten vykstantį, iš viso viešai kalbėti būtų ne tik neprasminga, bet ir kenksminga. O ir Katalikų Bažnyčia kaip tokia yra ne tik seniausia lietuvių tautos institucija, į kurią gali šlietis Maskvos prispaustas ar ja nusivylęs lietuvis, bet ta institucija, kuri esamose sąlygose ugdo dvasios ir asmens nepriklausomybę, kuri perteikia tautai tiek svarbų, bet dabar įžūliai alinamą, Vakarų idėjinį bagažą, ir kuri, kovodama prieš girtavimą, prieš šeimų irimą ir t.t., tiesiogiai padeda stabdyti tautos demografinės būklės smukimą. Teisingai yra rašęs Viktoras Nakas *Draugo* priede 1985 m. vasario mėn. 16 d.: „Nereikia būti krikščioniu, nereikia būti tikinčiuoju, kad pripažintum svarbą visomis išgalėmis remti vienintelę instituciją, kurios sovietinei valdžiai nepasisekė palaužti savo valiai”.

* * *

Mūsų visų tikslas yra turėti stiprią išėiviją, kadangi tik stipri išėivija gali pagelbėti Lietuvos reikalams. Išėivija bus stipri, kada lietuviškojo gyvenimo slinkties pasireiškimai, vyksta tiek pačioje Lietuvoje, tiek išėivijoje, bus vertinami norint kūrybiškai pagelbėti, bet ne atvirkščiai. Apie išėiviją šiandien kalbama kaip apie dezorganizutą. Dezintegruojanti, girdi, išėivija. Aš norėčiau tvirtinti, kad ji tebėra gyva. Dažnai matydami, kaip mūsų vyresniosios kartos žmonės su mumis skiriasi, iš tikrųjų puolame į paniką. Iš tiesų, išėivija ne tiek nyksta, kiek keičiasi. Ir tikrai, ji ims menkėti, jei ateitininkai ir kitos mūsų grupės nerasime formų tam pasikeitimui apjungti, vadovauti ir panaudoti lietuviškajam reikalui. Išėivijos kūrybinis keitimasis ir išlikimas svarbus ne tik mums čia esantiems, bet svarbiausia reikalingas Lietuvai. Kiekvienam kraštui yra naudinga turėti išėiviją įtakingose pasaulio valstybėse. To nereikia įrodinėti arių ar graikų, ar žydų pavyzdžiais. Užtenka tik paminėti, kad Čekoslovakijos nepriklausomybė 1918 metais buvo pirma čekų ir slovakų išėivijos sukurta čia pat, Amerikoje. Išėiviją reikia stiprinti. Ji stiprinama intelektualiai, ji stiprinama ir kitokiu būdu. Čikagiškiai, **praplatinkite** išėivijos lietuvybės gyvenamą plotą už Chicagos, Clevelando ir Toronto trikampio. Ateitininkų federacijai tai didelis uždavinys, ir jau girdėta iš naujojo vado, kad šitas

reikalas rūpės. Ir čia iškyla ateitininkų vaidmuo šiandieninėje situacijoje.

Ateitininkai lietuvių visuomenėje yra tam tikra prasme buvę druska. Ji sūri, kartais jos per daug, aplinka jos nepriima, bet jos visada reikia. Druska tačiau yra konservuojantis elementas. Mums reikalingas kūrybinis elementas. Atsidarymas idėjoms, atsidarymas kritiškam nusistatymui, atsidarymas įvairybėms, kurias atsineša jaunesnieji žmonės. Tik tokiu būdu jaunimas galų gale perims išėivijos institucijas ir jas panaudos tautos ir tikėjimo reikalams ateity. Ateitininkai, susikoncentravę praeityje į religinį momentą, ta prasme, kad akcentuojamas religinis dalyvavimas liturgijoje ir įvairiose religinėse praktikose, šiuo metu turėtų tą religinį momentą sujungti su visuomeniškumu. Naujasis liturginis pasireiškimas yra komunikacinis pasireiškimas. Šita komunikacija, visuomeniškumas yra tikėjimo išpažinimas. Jisai yra būtinas, kad nepaliktume lauko vien tiktai kritikai, ar vien tik kritikai, kuri neturi pozityvios krypties, reikalinga taip pat ateitininkams atkreipti dėmesį, kad laikas jau baigti mažavertiškumo jutimą. Istoriškai mes pergyvename tam tikrą pasikeitimą, kadangi Lietuvoje, katalikų daugumoje, ateitininkai jautėsi labai saugiai; pasaulyje, kurio dauguma nebuvo katalikiška, pasijautė labai nesaugiai. Tačiau pažiūrėkime į dalyką pozityviai, taip kaip jaunas žmogus šiandien pasižiūri, kad nebūtume nei vienas, kaip sakoma, suėsti kaltės pajautimo, tai yra, istorinės kaltės pajautimo, dėl to, kad kada nors Katalikų Bažnyčia ar mūsų vadai pasielgė ne taip, kaip reikėjo pasielgti. Kiekviena karta rašo savo istoriją, kiekviena karta turi išlyginti tuos netobulumus, kurie yra įvykę anksčiau, ir kaltės jausmas ir mažavertiškumo jutimas iš tikrųjų mums visiškai nereikalingas ir jis kenkia kūrybiniam pozityviam išsireiškimui.

Kalbėdamas kalbu apie akcentą visuomeniškumui, nekalbu apie partinę veiklą. Kalbu apie dalyvavimą literatūroje, dalyvavimą sporte, dalyvavimą diskusijose išėivijos ar Lietuvos klausimais, ir panašiai. Kalbu apie komunikaciją, iš kurios kyla tie intelektualiniai principai, kuriais papildomi iki šiol turėtieji, kad tokiu būdu būtų galima nustatyti gairės konkrečiai ateities veiklai ir konkrečiam ateities darbui. To darbo ir to kūrybinio nusiteikimo ir išėivijai, ir ateitininkijai ir linkėjime.

Truks kokius penkiasdešimt metų kol Lietuvos demografinė padėtis sublogs tiek, kiek ji šiandien yra bloga Estijoje, ar kiek bloga ji pasidarė Latvijoje, tačiau blogėjimo ženklai jau yra ryškiai matomi.

Dr. Vyt. Vardžiui – prof. S. Šalkauskio premija

1985 m. rugpjūčio 25 d. Stasio Šalkauskio kūrybinės premijos komisija susirinko posėdžio prof. Juozo Meškausko namuose, Čikagoje. Komisiją sudarė prof. Meškauskas, pirmininkas, Alina Skrupskelienė, sekretorė, ir nariai Pilypas Narutis, Jūratė Norvilienė ir Jonas Žadeikis.

Iš pasiūlytų kandidatų komisija vienbalsiai nutarė skirti Stasio Šalkauskio kūrybinę premiją Oklahomos Universiteto politinių mokslų profesoriui dr. Vytautui Vardžiui už jo mokslinę kūrybą, ypač atkreipiant dėmesį į jo veikalą *The Catholic Church, Dissent and Nationality in Soviet Lithuania*, išleistą serijoje „East European Monograph”.

Dr. J. Meškauskas
Alina Skrupskelienė
P. Narutis
Jūratė Norvilienė
Jonas Žadeikis

Pastaba: Federacijos valdybai paliekama teisė nustatyti premijos įteikimo laiką ir būdą.

Moksleiviai ateitininkai prie savo kuopų vėliavų. Iš k.:
Rima Polikaitytė, Aušra Jasaitytė, Eglė Liutkutė, Rimas Čuplinskas.

ATEITININKŲ LITERATŪROS PARODA

Jaunimo centro net trijose klasėse vyko ateitininkų literatūros darbų paroda. Parodoje buvo išstatyti 74 poetų ir beletristų darbai, 72 religijos, mokslo ir ideologijos rašytojų veikalai, 14 disertacijų ir 28 vadovėliai. Parodoje buvo matyti įvairių laikotarpių bei įvairių rašto stilių pavyzdžiai. Visus rišo aplinkybė, kad jie parašyti ateitininkų. Buvo galima pavartyti senuosius *Ateities* numerius, pamatyti, kaip atrodė buvusių numerių viršeliai, pasiskaityti aprašymų iš įvairių ateitininkų istorijos laikotarpių, kaip, pvz., paskutinės mintys apie Pinnebergo universiteto studentų ateitininkų veiklą, kai tas išėvijios etapas užsibaigė.

Parodos rengimo talkininkai:

Apol. Bagdonas, D. Bindokienė, K. Bradūnas, A. Eivienė, K. Girvilas, Č. Grincevičius, Aušra Jasaitytė, P. ir J. Masilioniai, E. Narutienė, J. Paštukas, A. Skrupskelienė, A. Šešplaukis, M. Šilkaitis, J. Žygas, R. Petersonas. Parodos rengimo komiteto pirm. buvo Stasė Petersonienė. Parodą atidarė kun. dr. V. Čukuras.

R. K.

ATEITININKŲ DAILĖS PARODA

Ateitininkų 75 metų jubiliejinio kongreso proga buvo surušta dailės paroda, kuri vyko nuo rugpjūčio 30 iki rugsėjo 2 d. Čiurlionio galerijoje, Jaunimo centre, Chicagoje.

Aliejaus darbų buvo išstačiusios Vilija Eivaitė, Dalia Kolbaitė, Vida Kristolaitytė ir Stasė Smalinskienė.

Marija Ambrozaitienė ir Rimas Laniauskas rodė akvarelės darbus.

Keramikos darbus buvo išstačiusi Marija Gaižutienė. Daina Juozevičienė išstatė piešinių. Įvairias grafikos technikas vartojo Danguolė Stončiūtė-Kuolienė, Rūta Končiūtė-Salikiėnė, Nijolė Palubinskienė ir Giedrė Žumbakienė.

Parodoje taip pat buvo išstatyta Petro Aleksos skulptūra, Pauliaus Augiaus grafika, Juozo Pautieniaus tapyba.

Parodą atidarė kun. dr. K. Trimakas. Jis taip pat parodoje dalyvavo su savo tapyba.

Kun. Kęstutis Trimakas aptaria Kongreso dailės parodos darbus.

Dalia Kučėnienė atidaro Kongreso dailės parodą.

ŽODŽIO IR MUZIKOS VAKARAS

Studentų ateitininkų choras pasirodo Kongreso Žodžio ir muzikos vakare.

Violončele groja Marius Gražulis, akompanuoja Vidas Neverauskas.

„Žodžio ir muzikos vakaras neturėjo vienos specifinės temos kaip tokios, bet talento ir įvairumo buvo daug”. Taip rašė Ramunė Kubiliūtė „Drauge”.

Programa buvo šitokia: 1 Jaunystės vainikas — Bernardas Brazdžionis. Deklamavo Vitas Laniauskas. 2. Meilės liūdesys — Sretz Kreisler, Czardas — Z. Monti. Smuikavo Aras Lapinskas, akompanavo

Darius Lapinskas. 3. Savo kūrybą deklamavo — Saulius Kubilius. 4. Pirmas pasimatymas — muzika Giedra Gudauskienė, žodžiai — Julija Švabaitė-Gylienė. Akimis tau parašysiu — muzika Giedra Gudauskienė, žodžiai — Gražina Tulauskaitė-Babrauskienė. Dainavo Dalia Polikaitytė, akompanavo Manigirdas Motekaitis. 5. Apie Vilniaus dulkę — Antanas Vaičiulaitis. Rečitavo Laima Šulaitytė-Day. 6. Haydn Cellor Concerto in C. Major, Allegro Motto. Violončele atliko Marius Gražulis, akompanavo Vidas Neverauskas. 7. Trečioji vizija — Vytautas Mačernis. Deklamavo Audronė Kižytė. 8. Jaunystės žaismas — muzika Alfonsas Mikulskis. Kanklėmis atliko Mirga ir Auksė Bankaitytės. 9. Ant ežerėlio rymojau — muzika Alfonsas Mikulskis. Atliko Mirga Bankaitytė. 10. Dievas eina per Lietuvą ir Koplytstulpis — Kazys Bradūnas. Deklamavo Saulius Kubilius. 11. Ištrauka iš Vinco Ramono „Kryžių” įscenizavo: Vincas Olšauskas — Kreivėnas (piršlys), Vitas Laniauskas — Grūštas (ūkininkas, tėvas), Laima Šulaitytė-Day — Elziutė (duktė), Viktoras Radvilas — Jonas (bernas). Režisierė — Laima Lapinskienė, Muzika ir apšvietimas — Darius Lapinskas. Vakarų komiteto pirmininkė — Agnė Kižienė.

Visi programos atlikėjai — jaunimas. Vertingas talentas Saulius Kubilius — svečias iš Romos. Jis ir kūrėjas ir aktorius. Tą visą puikų jaunimą savo eilėraštyje „Jaunimo vakaras” įamžino poetas Česlovas Masaitis.

Sauliaus Kubiliaus eilėraščiai, skaityti per Ateitininkų Federacijos jubiliejinio kongreso žodžio ir muzikos vakarą, 1985 m. rugpjūčio mėn. 30 d.

AUDINYS

Vieną siūlą
Audėjas užmetė stakles,
Sunėrė nytis,
apsuko šaudyklę
Ir užburtas audė.

Atėjus laikui,
nustojo nardžiusi šaudyklė,
kilnojusios nytys.

Ir Dievas įsakė nukirpti siūlą
nurengti stakles.

O audiniu papuošė savo namus.

UŽSILIKUSIO PRAEIVIO DAINA „ESI“

Esi kibirkštimi sužibęs akimirkos atomas,
kuris daužosi į savo ribotumo sienas.
Esi virpanti mikroląstelė,
kuri pranašiškam XXI-ojo amžiaus aparatui
teikia gyvybę.
Esi iš žemės rutulio senų kaulų
prisikeliantis pasaulinis žmogus.
Esi užsilikęs praeivis,
kuriam ateities sapnas raminančiai migdo sąmonę.
Esi saulėtekių dainius.

APOKALIPSE

Atėjo šienavimo laikas.
Omega, tark
savo svarų žodį.

* * *

Mes laukiam tos titaniškos bangos,
kuri savo pasakiška galia
nuneštų mus,
nuplautų mus,
atgaivintų,
atbudintų
iš apsnūdimo ir letargo
iš per ilgo užsibuvimo,
monotoniško plūduriavimo.
Mes laukiam tos bangos galingo
veiksmo
vyksmo.
Mes trokštame pasiekti
naujus gyvenimo krantus.

KELIONĖ Į PRAAMŽIŲ

Aš geidžiu
bent trumpam paliesti
beerdvio laiko,
belaikės erdvės tikrovę,

kuri glūdi čia
už tos peržengiamos ir ne-
peržengiamos sienos.

Švintant Didžiajai Saulei,
Savo aklom akim regėti
Gimstančio ir Mirstančio Kosmoso
Pirmtaką,

girdėti
Amžinai Nepažįstamajai tariant
„Tebūnie“.

KRIKŠČIONYBĖS IR MARKSIZMO KONFRONTACIJA

Ištrauka iš dr. Kęstučio Skrupskelio paskaitos 1985 m. rugpjūčio mėn. 31 d.

1848 metais paskelbtas *Komunistų manifestas* katalikų tarpe rado moralinę tuštumą, ir ilgus metus jokio katalikiško atsakymo nesusilaukė. Pijus IX tesirūpino popiežių valstybės likimu.

Marksas neperdėjo, tvirtindamas, kad revoliucijos dvasia Europoje jau įsigalėjusi. Katalikų Bažnyčia, savo vidaus reikaluose paskendus, tų naujų jėgų beveik nepastebėjo. Popiežius Pijus IX — ir kiti — pasitenkino kelių bendrų principų pakartojimu: kad nuosavybės teisė yra įgimta ir jos atiminėti negalima; kad visi pavaldiniai turi savo teisėtų valdovų klausyti; kad vargšų niekas neskriaus, kada visų širdyse įsiviešpataus artimo meilės dvasia.

1848 metais paskelbtas *Komunistų manifestas* katalikų tarpe rado moralinę tuštumą, ir ilgus metus jokio katalikiško atsakymo nesusilaukė. Pijus IX tesirūpino popiežių valstybės likimu. Kaip tik 1848 metais sukilėlių minios priverstė jį iš Romos bėgti, o naujai paskelbta Romos Respublika panaikino visas popiežių politines teises. Nors svetimos kariuomenės dėka Pijus IX Romon sugrižo, tuo kova nepasibaigė. 1870 metais popiežių teritorijos buvo prijungtos prie Italijos, o Pijus IX užsidarė Vatikane. Taip atsirado vadinamieji „Vatikano belaisviai“. Ir ši padėtis tęsėsi ligi 1929 metų.

Tuo kritišku laiku, kada susiformavo visa tai, ką aplink save matome, savo viršūnėse Bažnyčia išgyveno gilią krizę. Politinėje plotmėje ji priėmė modernias, demokratines formas labai lėtai, nenoriai. Dažnai tik jėga priversta, Bažnyčia atsisakė tos globos ir privilegijų, kurias jai teikė senosios monarchijos. 1881 metai beveik siekia mūsų laikus, bet tais metais Leonas XIII paskelbė encikliką, kurioje tvirtino, kad monarchija esanti tobuliausia valdymosi forma. Tokiu būdu katalikiškuose kraštuose dažnai respublikinių

santvarkų šalininkai turėjo kovoti ir prieš Bažnyčią. Socialinėje plotmėje mažai dėmesio Bažnyčia kreipė į pramonės išsivystymą bei darbininkų klasės atsiradimą, tai yra į tuos faktorius, kurie išugdė marksizmą. Pirmas šviesesnis pasisakymas, enciklika *Rerum novarum*, pasirodė tik 1891 metais. O tada Marksas seniai jau buvo miręs, ir pirmasis socialistinis internacionalas buvo spėjęs gimti ir išsisklaidyti. Darbininkų unijas jau buvo perėmę socialistai, kurie dažnai darbininkų ekonominius reikalavimus formulavo antireliginės pasaulėžiūros rėmuose.

Kiek tokia Bažnyčios būklė tikrai buvo žalinga, šiandien sunku pasakyti, nes Bažnyčia buvo tik vienas veiksnys iš daugelio, ir turbūt ne pats svarbiausias. Juo labiau, kad ne visur katalikai laukė Bažnyčios pamokymų. Dažnai jie veikė savo iniciatyva. Tačiau, pavyzdžiui, yra faktas, kad labai daug katalikų imigrantų, Ameriką pasiekę, Bažnyčią paliko. Vėliau tie imigrantai — gimimu katalikai — sudarė Amerikos komunistų partijos mases. Ir tokia Bažnyčios laikysena kartais tramdė sveikas katalikų pastangas. Reikšminga šiuo atveju yra „Knights of Labor“ istorija. Tai vienas iš pirmųjų bandymų Amerikoje darbininkus organizuoti. Ilgus metus jai vadovavo katalikas, du trečdaliai jos narių buvo katalikai, tačiau 1886 metais Vatikanas paskelbė, kad katalikai Darbo riteriams priklausyti negali, nes tai esanti masonų organizacija.

To meto imigrantams darbininkams Bažnyčia padėjo labai daug: mokyklos, parapiinės organizacijos

Bažnyčia kreipė mažai dėmesio į pramonės išsivystymą bei darbininkų klasės atsiradimą, tai yra į tuos faktorius, kurie išugdė marksizmą.

švelnino jų sunkią būklę. Bet Bažnyčios veikla išsitemo artimo meilės darbų plotmėje. Ji nelietė pagrindinio klausimo: kaip reikia darbininkams kovoti prieš darbdavius. Dažnai kruvinos Amerikos darbininkų kovos tęsėsi kelis dešimtmečius, bet neteko pastebėti, kad Amerikos vyskupai būtų šiuo klausimu pasisakę. 1897 metais Pensylvanijos anglies kasyklose streiko metu policija nušovė maždaug 20 darbininkų. Visi žuvusieji buvo imigrantai — jų tarpe keli lietuviai, daugiausia katalikai. Imigrantai kunigai pasižymėjo artimo meilės darbais. Jie žudynių lauke valė sužeistųjų kraują, rinko aukas nukentėjusiems sušelpiti — minimas kažkoks lietuvių dūdų orkestras — turbūt paprastas — kuris gastroliavo Brooklyne, rinkdamas aukas. Karinei valdžiai uždraudus iškilmingas laidotuves, kunigai atidarė bažnyčių duris ir kuo iškilmingiausiai lydėjo į kapus. Bet niekur nepastebėjau, kad kunigai būtų pasiūlę tarpininkauti, kad būtų prisidėję prie visos streiko eigos, kad būtų bandę įvykius kur nukreipti. Socialinės veiklos klausimais į juos, atrodo, niekas ir nesikreipė.

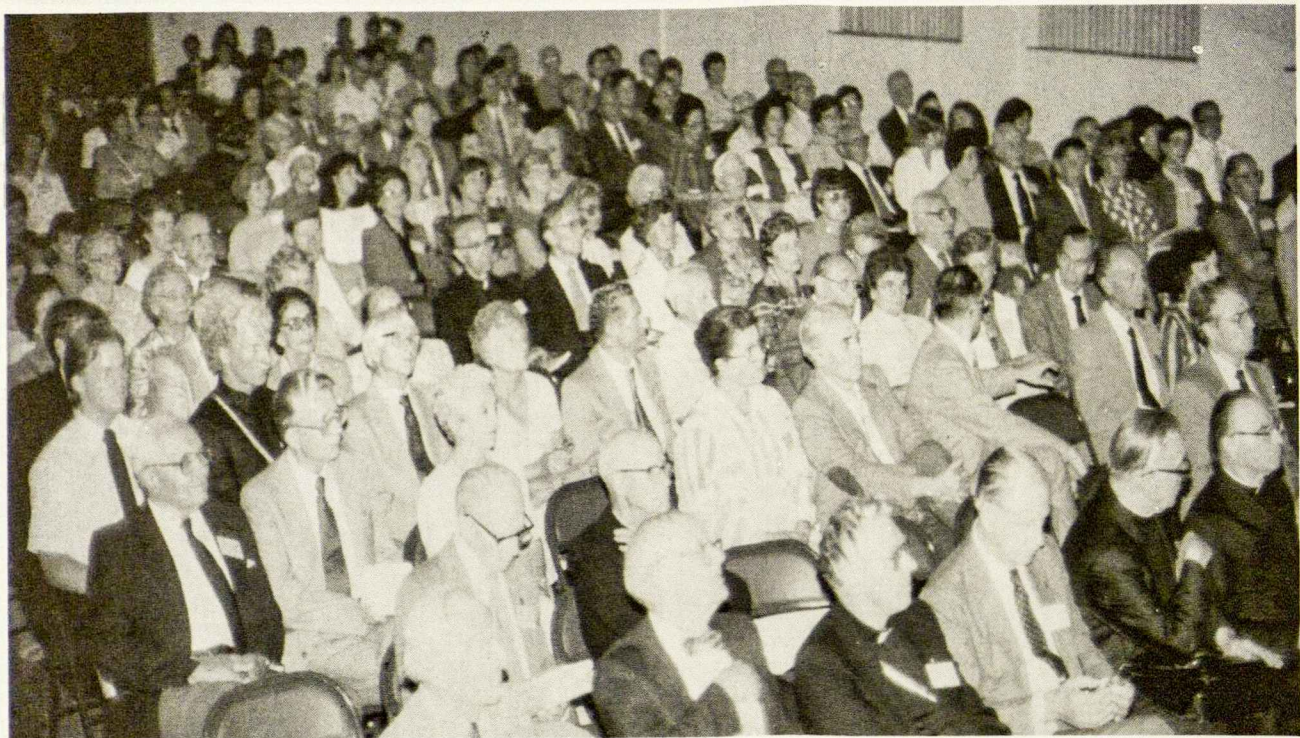
Kada kūrėsi Nepriklausoma Lietuva, padėtis jau buvo pasikeitus. Pirmąją lietuvių krikščionių demokratų programą (1904) parašė kunigai, ir jona įtraukė šį paragrafą:

Krikščionys Demokratai stotasi savo pirmu uždaviniu darbą ir kovą už liaudies teises, už žemesnių klasių gerovę. Tuo Krikščionys Demokratai tikisi sustiprinti liaudyje tikėjimą ir ankštai ją surišti su Bažnyčia (V. Daugirdaitė-Sruogienė, *Lietuvos Steigiamasis Seimas*, New York, 1975, p. 26).

Kaip žinome, žemės reformą įvykdė Krupavičius — kunigas — ir Steigiamajame Seime ji praėjo Krikščionių demokratų bloko balsais, nors ir daug kunigų Krupavičiumi nepasitikėjo. Kunigas Mykolas Vaitkus liudija, kad 1918 metais kunigų konferencijoje Kaune buvo svarstoma, ar Krupavičius yra bolševikas. O metais vėliau arkivyskupas įrodinėjo, kad Krupavičiaus žemės reforma „nesutinka su

Mūsų laikais darbininkų klausimas nebėra tiek aktualus: iš vienos pusės, per šimtą metų kapitalistinės sistemos labai pasikeitė, o iš kitos, laikas parodė, kad ir darbininkų klasės avangardas mėgsta bajoriškas šernų medžiokles.

katalikiškosios dorovės dėsniais” (Mykolas Vaitkus, *Nepriklausomybės saulėj*, antra dalis, Londonas, 1968, p. 168). Krupavičiaus kritikai pabrėžė privačios nuosavybės teises ir atmetė bet kokius nuosavybės apribojimus, nors to ir reikalautų bendroji gerovė.

Kodėl, kalbėdamas apie krikščionybės ir marksizmo konfrontaciją, tokią liūdną istoriją primenu? Nes Marksas, kaip pirmeivis, socialinę plotmę parinko kaip šių dviejų pasaulėžiūrų varžybų lauką. Krikščionių užduotis — nes į kovą jie stoji labai vėlai — yra parodyti, kad jie sugebėtų vadovauti teisingam pramonės kuriamų gėrybių išsidalijimui. Tai Markso kriterijus ir krikščionys turi, nori ar nenori, su juo susidurti. Devyniolikto šimtmečio Bažnyčia — su retomis išimtimis — šio uždavinio nesuprato ir skendo tuščiose polemikose prieš įvairias modernaus gyvenimo apraiškas.

Markso svarstymų centre stovėjo bevykstanti pramonės revoliucija: ką visa tai reiškia, kokią ateitį mums visiems žada? Markso iššūkį krikščionybei norėčiau apibendrinti šiais keturiais tvirtinimais:

1. Ekonominės gėrybės kuriamos taip sparčiai, jog artimoje ateityje jų pakaktų, kad kiekvienas žmogus būtų tinkamai aprūpintas, pavalgydintas, aprengtas, išmokslintas. O panaikinus ekonominius rūpesčius, kiekvienam žmogui atsirastų galimybė kultūrinėm vertybėm džiaugtis ir jas kurti. Mokslais ir menais ligi šiol džiaugėsi tik menkutės mažumos; ateityje aukštoji kultūra turėtų būti integrali kiekvieno gyvenimo dalis. Kultūros srityje Marksas reikalavo universalumo.

2. Laisvoji rinka neišvengiamai ekonomines gėrybes išskirstytų taip, kad viskas atitektų tik keliems, o masės — kurių darbu jos buvo sukurtos — nieko negautų. Tokiu būdu žmonijos dauguma būtų apgauta, nes iš jos būtų pavogta tas pilnas žmogiškumas, kurį pramonės revoliucija įgalina.

3. Laisvosios rinkos sistemos gėrybes kuria gaivališkai, neorganizuotai, be plano. Racionaliai — iš

centro — tvarkomos sistemos jas kurtų sparčiau ir su mažesniais nuostoliais. Ir dar svarbiau, tik tokios sistemos sugebėtų gėrybes teisingai išdalyti, patenkinti kiekvieno teisėtus reikalavimus.

4. Pramonės revoliuciją teisingai suprasti galima tiktai materialistinės pasaulėžiūros rėmuose. Tik ši pasaulėžiūra mus įgalina kurti socialines bei politines programas, efektingai veikti, užtikrinti, kad pramonės revoliucijos pažadai taptų tikrove.

Iš dabartinės perspektyvos žiūrint, marksistinės formulės yra pilnos fatališkų klaidų, tačiau marksizmo pati moralinė versmė yra sveika. Ir stokojant alternatyvų, tie, kurie panašiais rūpesčiais sirgo, neišvengiamai buvo kreipiami antireliginės pasaulėžiūros linkme. Mūsų laikais darbininkų klausimas nebėra tiek aktualus: iš vienos pusės, per šimtą metų kapitalistinės sistemos labai pasikeitė, o iš kitos, laikas parodė, kad ir darbininkų klasės avangardas mėgsta bajoriškas šernų medžiokles, prabangias puotas, liuksusinius limuzinus ir specparduotuves. Šiuo metu varžybos persimetė į trečiąjį pasaulį, į Afriką, Pietų Ameriką, Aziją. Tačiau varžybos vyksta dėl to paties: kurios pasaulėžiūros atstovai vadovaus trečiojo pasaulio pastangoms sumodernėti. Dar reikia pridėti, kad tie du nėra vieninteliai varžovai. Tokioje Afrikoje labai lengvai gali laimėti islamas ir visai atsisakyti modernėjimo programos.

Trečiajame pasaulyje pramonės revoliucija vos vos teprasideda. Ir tenai marksizmas gali būti patrauklus dar ir dėl šios aplinkybės: daugeliui atrodo, kad iš centro tvarkomoje ekonominėje sistemoje pramonė vystysis greičiau ir be svetimo kapitalo. Ir tai galėtų pritraukti tų kraštų negausų elitą, nes marksizmas pateisintų autoritetines valdymo formas.

Ištrauka iš dr. Kęstučio Skrupskelio paskaitos 1985 m. rugpjūčio mėn. 31 d.

TĖVYNĖS VAKARAS

Kun. dr. J. Prunskis

Rugpjūčio 31 d. Šv. Kazimiero seserų vienuolyno sodely buvo Tėvynės vakaras. J. Polikaitis pradžioje paaikškino, kad šis vakaras bus prisiminimas laisvės kovotojų, partizanų, žuvusių Sibire ir dabar tebekenčiančių mūsų ateitininkų. Apeigos pradėtos žodine dalimi. Atliko V. Bublytė, R. Girdauskaitė, A. Lelytė, R. Polikaitytė, L. Rimas, L. Udrys.

Priešaky buvo nedidelė scena. Joje išrikuotos ateitininkų vėliavos. Publikai buvo išnuomos kėdės. Suskambėjo per garsintuvą D. Polikaičio kompozicija su susikaupimo giesme.

Nuostabiai gerai pasiruošta. Buvo išspausdinta ir išdalinta programa, giesmių žodžiai ir melodijų gaidos. Programos atlikimo pirmūnai buvo jaunimas. Pradėta Maironio giesme „Lietuva brangi“. Giedojo visa minia, akordeonu palydint R. Šoliūnaitei-Poskočiemienei ir D. Polikaičiui. Studentų ir moksleivių programos žodžiais jautriai nusakytas Lietuvos kelias į laisvę, ateitininkijos gimimas ir augimas. Įtarpai buvo visos minios dainos. Skambėjo „Trijų seselių“, „Tu buvai toks didis“. Primenant žuvusius kovotojus, nuskambėjo „Tau sesute puikios gėlės“. Pagerbiant tremiamų į Sibirą atminimą, minia giedojo „Vežė mane iš namų“. Graudu buvo klausytis: „O kai vežė laukeliu, akmenėliai dundėjo, Man širdelę skaudėjo...“ Atmenant partizanų eilėse žuvusius ateitininkus, iš gausių krūtinų suskambėjo: „Mielas broli partizane, ar sugrįši į namus?“

Dainos ir giesmės buvo jungiamos jautriu patriotiniu jaunimo skaitomu žodžiu: „Palaiminti, kurie sukniubę rankomis apglobę tėvynės žemę... Iškelk jų kūnus Tėve...“ Prisiminkime teismuose nuskambėjusį Credo Sasnausko, Tamkevičiaus. Girdėkime Kalantos šauksmą „Laisvės Lietuvai!“

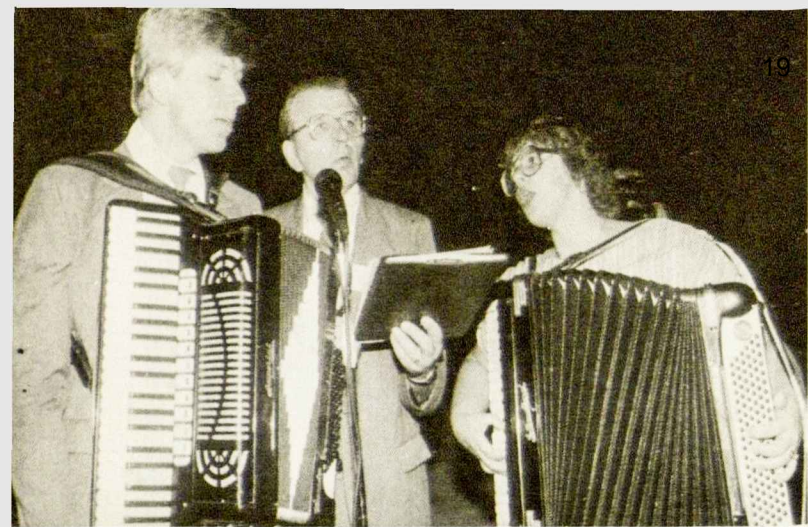
Prasidėjo simboliška procesija — tėvynės skausmų kryžiaus nešimas. Programoje ir procesijoje dalyvavo daug šimtų lietuvių. Procesija nusitęsė per kelis blokus. Kryžių pasikeisdami nešė ateitininkų pirmūnai, sendraugiai, akademikai, studentai, moksleiviai, jaunučiai, skambėjo giesmės: Dievas mūsų prieglauda, Šventas Dieve.

Švč. M. Marijos Gimimo bažnyčioje eiseną sutiko griausminga vargonų ir dūdų orkestro muzika: Peeters „Entrata festiva“. Dalyvavo ir vysk. P. Baltakis, vysk. V. Brizgys. I. Čuplinskaitė, A. Kazlauskas, A. Ti-jūnėlis bažnyčioje skaitė apie okupantų įvykdytus žudymus Rainių miškely, kasyklose, kalėjimuose, išvardindami tose įvairiose kančių ir žudynių vietose ateitininkus ir kitus patriotus kultūrininkus, ten nužudytus.

Pilna bažnyčia ateitininkų, o su degančiomis žvakutėmis rankose, simboliškai sakė, kad nužudytieji

Tėvynės vakaro procesijoje kryžių neša dr. Algis Norvilas ir dr. Romualdas Kriaučiūnas.

Giesmes praveda Audrius Polikaitis, Juozas Polikaitis ir Rasa Šoliūnaitė-Poskočimienė.

Įvairių kartų atstovai laukia kryžio nešimo. Iš k.: Česlovas Masaitis, Pilypas Narutis, Algis Norvilas, Romualdas Kriaučiūnas, Bronius Krokys, dr. Adolfas Damušis ir Andrius Gražulis.

tebėra gyvi mūsų mintyse ir širdyse. Buvo priminti ir nacių nužudytieji ateitininkai, skelbiant daugybę jų vardų. Priminti ir žuvę ateitininkai partizanai. Skambėjo Bern. Brazdžionio „Via Dolorosa“ — Kruvina ištremtųjų kronika... Ją palydėjo A. Mikulskio giesmė „O Dieve geriausias“. Bažnyčioj susirinkusių minia pakaitomis su skaitytojo žodžiais išryškino pagal paruoštą tekstą lietuvių kančių kelią ir maldavo: „Ateik į Lietuvą, nešančią savo kryžių ir Tavo išganymo kryžių, ateik į dukterį jaunos krikščionybės, kaip monstrancija taikos ir ramybės Dieve, ateik, nedelsk“. Suskambėjo muz. Viltenio „O didis Dieve, Visagali“. Paguodos gaiva skambėjo iš Evangelijos skaitomi Kristaus palaiminimai.

Jaudinančios apeigos baigtos palaiminimu su Švenčiausiuoju, atliko vysk. P. Baltakis. Asistavo kun. Ant. Zakarauskas.

Tėvynės vakaro išpūdis pasiliks dalyviams atmin-tinas visam gyvenimui.

Kai vargonai su varinių pučiamųjų kvarteto ir timpanų palyda vadovavo drebinančiai visos bažnyčios giedamai „Parveski, Viešpatie“, žmonėms skirstantis ilgai širdy skambėjo: „Kaip grįžtančius namo paukščius, parveski, Viešpatie, ir mus... Težydi vėlei Lietuva, kaip Tavo slėnių lelija“.

Šią jaudinančią vakaro programą paruošė komisi-ja: pirm. J. Polikaitis, muzikinę dalį bažnyčioje — F. Strolia, tekstus — D. Bindokienė. V. Neverauskas, R. Poskočimienė, A. Polikaitis, D. Polikaitis buvo muzikos koordinatoriai ir sudarė palydą.

Tėvynės vakaro deklamatoriai, iš k.: Rūta Gir-dauskaitė, Alma Lelytė, Linas Rimkus, Rima Polikaitytė, Vija Bublytė ir Linas Udrys.

VIA DOLOROSA

(Kruvina ištremtųjų kronika, Nuoskaudų psalmė)

Bernardas Brazdžionis

Žmonės:

O Dieve, kuris esi danguje ir žemėje ir kiekviename žemės kupstelyje, kurį supylė doro žmogaus rankos... Tau nėra užtvankų cemento ir plieno, kurių tu neperžengtum ir tau nereikia kelių asfalto, kad nueitum kaip rožių vėjo dvelkimas ir kad nukristum kaip bausmė teisybės...

Skaitytojas:

Ir atsiliepė suimtas birželio naktį: „Bet kur tu buvai, Dieve, kai mirties lava užliejo Lietuvos vieškelius ir takus, kaip raukšles motinos veido?“

Žmonės:

Tu kaip skydas ant pečių Alkazaro tvirtovės gynėjo, tu kaip raktas Trakų pilies vartų...

Skaitytojas:

Ir atsiliepė antras balsas žmogaus, — teisto, kankinto, pasmerkto, bausto: „Bet kur tu buvai, Dieve, kai kalėjimus užpildė tavo ištikimais ir tave tikinčiais?“

Žmonės:

Tu kaip debesis ant aukščiausių Himalajų, tu kaip rūkas ant gimtųjų klonių rūškaną rudens rytą...

Skaitytojas:

Ir atsiliepė žemaitis nuo Dubysos pakrančių: „Bet kur tu buvai, Dieve, kad neužkopei ant Šatrijos kalno, kad neperplaukei Nemuno, Neries, Nevėžio, kai tavęs šaukiausi, mane imant nuo žagrės?“

Žmonės:

Tu kaip lietus ant vasaros dirvų, kaip lietaus lašas ant ištorškusios avižos laiško, kaip drėgmė ant pabudusio javo, kaip rasa ant kvapaus dobilų lauko . . .

Skaitytojas:

Ir atsiliepė kaimo seniūnas, nešęs per kaimus krivulę: „Bet kur tu buvai, Dieve, kai mūsų pasėlį sutrypė tankai svetimųjų?“

Žmonės:

Tu kaip sidabrinis Paukščių takas giliam vidunaktį ir kaip aušros spindulys po nakties tamsybės . . .

Skaitytojas:

Ir atsiliepė balsas, naktį pakelto iš miego ir suimto ir nežinomam likimui nudanginto: „Bet kur tu buvai, Dieve, kai mūsų nekaltas šeimas, motinas ir kūdikius pravirkdė aną naktį siaubingą?“

Žmonės:

Tu budi kiekvieno girios medelio paunksmėj, tu neleidi, kad be tavo žinios nukristų nenuvytęs putino žiedas . . .

Skaitytojas:

Ir atsiliepė tėvas, netekęs sūnaus, girios žaliūko: „Bet kur tu buvai, Dieve, kai šaukdamies tavo vardo sprogdinamuose bunkeriuose mirė laisvės kovų partizanai?“

Žmonės:

Tu apgaubi teisųjį malone, gilesne nei Ramusis vandenynas, ir kariūną apkloji narsa, kaip ugniakalnio pelenų paklode . . .

Skaitytojas:

Ir atsiliepė jaunas kunigų seminarijos auklėtinis: „Bet kur tu buvai, Dieve, kai jie mus persekiojo, gaudė, teisė, kankino ir į mirties nasrus trėmė tuos, kurie tavo vardą ant lūpų nešiojo?“

Moksleiviai neša kryžių tėvynės vakaro procesijoje. Dešinėje Federacijos vadas Juozas Polikaitis.

Žmonės:

Tu esi už didžiųjų bazilikų sienų, tu esi mažoj kaimo koplytėlėj . . .

Skaitytojas:

Ir atsiliepė mūrininkas, kurs dėjo plytas Kauno Prisikėlimo bažnyčiai: „Bet kur tu buvai, Dieve, kai tavo tarnus kunigus persekiojo, kai suėmė vyskopus Teofilį Matulionį, Ramanauską?“...

Žmonės:

Tu esi, Dieve, Romoj, kaip Švento Petro Bazilikos kieme obeliskas ir kaip mūrai aukšti Vatikano . . .

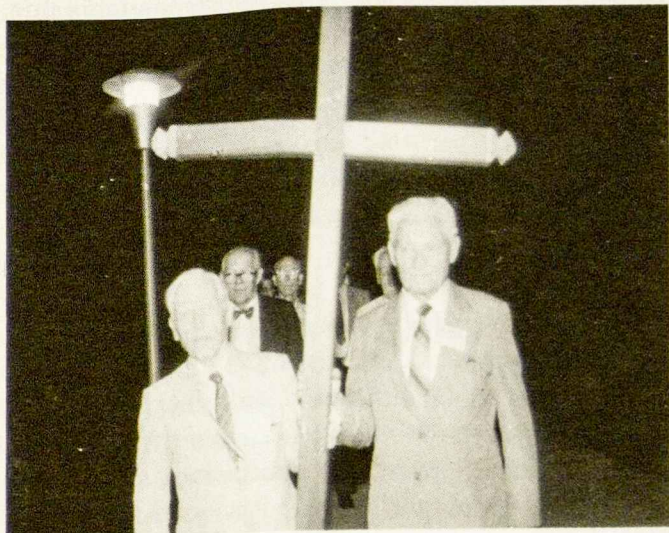
Skaitytojas:

Ir atsiliepė visi kaip vienas; „Tu esi, kurs esi, dangaus Dieve, tu buvai, kurs buvai, žmogaus Dieve, tu būsi, kurs būsi, visatos Dieve . . . Ateik, ateik į žmogaus širdį, kaip Jėzus malonės, kaip Kristus meilės ir kaip Viešpats neteisųjų teisėjas . . .

Žmonės:

Ateik į Lietuvą, nešančią tavo kančios ir tavo Išganymo kryžių. Ateik į dukterį jaunos krikščionybės, kaip monstrancija taikos ir ramybės. Dieve, nedelsk, nes mūsų jėgos dūla ir dyla, kaip dūmas kodylo . . . Dieve, ateik, nes jei tu neateisi, mūsų viltys nuvys, kaip neprinokę vaisiai, mūsų žodžiai pabirs, kaip nutrūkusios audinio gijos, mūsų dienos užges, kaip išblaškyto ugniakuro žarijos . . . Dieve, nedelsk, į duris nesibelsk . . . Mūsų šauksmo nepeik, — Ateik, Ateik, Ateik! . . .

(Ši B. Brazdžionio poema, skaityta Šv. Marijos Gimimo bažnyčioje per Tėvynės vakarą).

Kryžių neša Bronius Žukauskas ir Kazys Pabedinskas.

Česlovas Masaitis ir dr. Adolfas Damušis neša kryžių.

Studentai ateitininkai, Algis Lukošius ir Henrikas Šatinskas su kryžiu veda procesiją.

ŽVILGSNIS Į ATEITĮ

Ištraukos iš paskaitos Ateitininkų jubiliejiname kongrese, skaitytos 1985 m. rugsėjo mėn. 2 d.

Kas yra lietuviškumas? Tas klausimas jaunajai kartai yra svarbus, nes kuo ilgiau išėivija tėsis, tuo sąmoningesnis turės tas žmogus būti, kuris save laikys lietuviu.

Prieš kiek laiko Amerikoje pagarsėjęs katalikų teologas tėvas jėzuitas Gustav Weigel viename straipsnyje, kalbėdamas apie antgamtinio ir bendro gėrio santykiavimą, skirstė problematiką į tris polius arba tris reiškinius: į **momento** uždavinius, į tarpinius arba **laikinius** uždavinius, kuriuos jis angliškai vadino „intermediate“, ir į **galutinius** tikslus. Pažiūrėkime mes į mūsų sąjūdžio ateinančius dvidešimt penkerius metus iš šitokios perspektyvos.

Į **momento** uždavinius kreipiame šiuo metu dėmesį. Kongresas tą yra padaręs — jūs girdėsite nutarimus, rezoliucijas; tai bus momento uždaviniai rytojui, poryt, ateinantiems metams. Čia tai komentuoti jau būtų neprasminga.

Galutinių tikslų siekime daug kas aišku, nedviprasmiška: tai mūsų žengimas laike į amžinybę. Per kasdienybę — į amžinybę, kasdieninius rūpesčius, sprendžiant krikščioniškos atsakomybės perspektyvoj. Žingsnis su laiku — nebandome mes gyvenimo vyti, bet stengiamės jam vadovaut, visa atnaujindami Kristuje. Tai galutinio tikslo perspektyva.

Tačiau kur kas sunkiau ir gyvenimo audrose kur kas problematiškiau pažvelgti į laikinius, į tarpinius siekimus.

Kviečiu jus kartu su manim į kelionę — **burlaiviu**. Todėl išvykime į tą dvidešimt penkerių metų burlaivio kelionę mūsų sąjūdžio tikslus — tuos tarpinius tikslus — atrasti. Krantas pranykęs, nebėra kur pažiūrėti ir lengvai nustatyti, nuo kur aš nutolęs arba kur man reikia važiuot. Nėra tos krypties, kuri aiškiai matyti, kai važiuoji keliu, dar su užrašais, ir vėjas ne

visuomet pučia. Aukščiausias dar atkreipia laivą taip, ar padėjimo, ar pasunkinimo prasme, kaip Jam atrodo mes esam verti. Ir todėl šita kelionė bus kaip tik tokio svarstančiojo, klausančio pobūdžio.

Kas gi bus per ateinančius dvidešimt penkerius metus? Daug pranašų pasaulinėje arenoje. Nuo intelektualizmu prisidengusių čigonų, kurie bando išburti ateitį, iki tikrai rimtų mokslininkų, kurie yra bandę nusakyti, kuo ateitis pasižymės, kas mūsų laukia. Iš begalės tokių spėliojimų ir tvirtinimų pasirinkau tik keturis faktus.

Knyga — inteligentiškumo būtinybė. 1500 metais, kai spaudos priemonės buvo sumodernintos, Europoje per metus pasirodydavo tūkstantis knygų. 450 metų vėliau jų per metus būdavo 120,000 vien Europoj. Kas anksčiau pasirodydavo per šimtą metų, dabar pasirodo per maždaug septynis mėnesius. Jei 1965 metais knygų pasirodydavo tūkstantis naujų knygų pavadinimų pasaulyje, tai šio šimtmečio gale manoma, kad tas skaičius padvigubės. Šešiasdešimt milijonų puslapių kasmet paskiriama vien tik technologijos ir mokslinių straipsnių atspausdinimui.

Miestas — visuomeniškumo bazė. 1975 metais septyni miestai turėjo daugiau negu 10 milijonų gyventojų. Sekančio šimtmečio pradžioje pramatoma, kad tokių miestų bus 25. Nuo 7 iki 25 miestų, kurie peržengia 10 milijonų gyventojų, o jų tarpe 20 besivystančiuose kraštuose. O Meksikos mieste kai kas numato 31 milijoną žmonių 2000 metais. Dešimt kartų daugiau, negu yra lietuvių Lietuvoje.

Šeimos. Jei šiuo metu dar 90% žmonių savo gyvenime sudaro šeimas, tas skaičius pramatomas krentantis iki 85% per ateinančius 15 metų. Įdomu, kad jei 41% protestantų, 30 metų sulaukę, dar nėra vedę, tai

Dvidešimt pirmojo šimtmečio mūsų žmogus ateitininkas bus sąmoningesnis, nes jis sąmoningai bus padaręs sprendimą šiame sąjūdyje ieškoti savo gyvenimui prasmės ir prisidėti prie šio pasaulio atnaujinimo Kristuje.

katalikai dar ilgiau laukia vedybų ar jas atideda, nes jų yra 57%, kurie nėra sudarę šeimos, sulaukę trisdešimties metų.

Bažnyčia. Žiūrėkim į Afriką, į tą kontinentą, kuris kai kuriais atžvilgiais bus, nors mes to gal ir nenorim girdėti, Bažnyčios ir gal pasaulio ateitis. 1900 metais tame žemyne tikinčiųjų buvo truputį daugiau kaip vienas milijonas, ir tai sudarė 1% visų gyventojų. Šiandieną krikščionių, katalikų specifiškai, yra 65 milijonai, kas sudaro 16% visų kontinento žmonių. Kas metai katalikų skaičius didėja dviem milijonais, ir ateinančio tūkstantmečio pradžioje tikimasi jų daugiau kaip 200 milijonų.

Tų faktų, kuriuos išvardijau, bendras vardiklis yra kiekybinio elemento visapusiškas sproginimas, jei taip galima pasakyti. Tūris, dydis, greitis auga turbūt sparčiau negu matematiškai būtų galima išreikšti geometrine progresija.

Palikim faktus, pažiūrėkim į tam tikrus veiksmo ar idėjos įvykius, — jų areną. Gal reikėtų paminėti keturis niuansus.

Maistas. Jei dar prieš 10 ar 15 metų šią planetą ar jos Vakarų supurtė tam tikra **energijos** stoka, skystos energijos, tai daug kas pramato, kad tolimesnė krizė gali būti **maisto**. Nepakaks maisto visiem žmonėm šioj planetoj. Etiopija tai jau dabar rodo. Yra tokių pavojų arba tokių tragiškų situacijų ir mūsų krašte. Maisto problema yra gili.

Etninė plotmė — sociologinė perspektyva. Jungtinėse Amerikos Valstybėse ispaniškai kalbą turbūt dar ateinančiais metais taps didžiausia mažuma, pralenkę juodųjų rasę. O šio šimtmečio gale be abejonės skaičiumi ji taps tokia galinga, kad turbūt vienas iš keturių visame JAV krašte bus ispanų mažumos žmogus. Kalifornijoje jų manoma bus 50%. Turbūt panašus procentas bus ir mano dabartinėj gyvenvietėj, Texas. Nenustebkime, jei į Amerikos vadovus — prezidentus — kandidatuos vienas ar kitas toks asmuo. Nenustebčiau, jei kandidatuoūt Cisneros iš San Antonio. Tai puiki asmenybė, kaip man jį teko stebėti iš arčiau. Ką tai darys, kas atsitiks su anglosaksų **galios** struktūra, kai tokia stipri mažuma ateis su savo jėga ir gaivalinga galia į valstybės areną? Ir jau dabar yra toks išsivystymas, kad ji stiprėja, nes auga dvigubai greičiau negu anglosaksai ir juodieji.

Trečias idėjinės srities laukas — **ekonomija**. Skola, deficitas — mums visiems problema. Nes

tikrąja to žodžio prasme visi mes nuo to kenčiame. Jeigu mes ir gauname didesnes algas, tai tikrai daug mažiau už tą žaliuką galime nusipirkti. Infliacija labai negailestingai žmogaus nuosavybę žlugdo. Tarpautinė plotmė skolų perspektyva yra dar skaudesnė. Kraštai, kurie bando vystytis, pasidaro tiek skolų, kad jie net savo skolų palūkanų nebegali išmokėti. Nenuostabu, kad per pastaruosius kelis mėnesius Castro pradėjo raginti visus skolas pamiršti ir iš viso daugiau jų nebeapmokėti. Žinoma, toks komunistinis kėsintis į Vakarų ekonomiką yra suprantamas. Tačiau ateina į tą areną žmonės, kurie žiūri į tą perspektyvą iš savo krašto užduoties, iš kitų parametų. Neseniai Peru valstybėje išrinktas naujas prezidentas Allen Garcia Perez, 35 metų vyras, tvirtina, kad jo kraštas sutiks mokėti 10% visų krašto eksporto pajamų skoloms išlyginti. Reiškia, vieną dešimtadalį kiekvieno dolerio, pezo, kurį jie gaus, atiduos bankininkams, kad jų pajamų ir pelno skaičiai būtų dar didesni. Bet jis ribosis dešimčia procentų. Bankai dreba; jie nežino, kaip į tai reaguoti. Savotiška prasme čia yra įdomus krikščioniškosios socialinės perspektyvos momentas — mes turėtume apie tai pagalvoti, nors tiesiogiai tai turbūt mūsų neliečia.

Bažnyčioje — ketvirta idėjų plotmė — pasaulimų klausimas. Man prieš akis stovi Via Zelina, São Paulo, Brazilijoje daugeliui jums žinomo Dėdės Juozo — kunigo Juozo Šeškevičiaus atvejis. Ir aš esu buvęs pas jį toj parapijoj ne vieną kartą, ir jo parapijoj tuo metu, kada paskutinį kartą jį lankiau, narių užsirašiusių, ar tokių, kurie save laikė parapijos nariais, buvo 40,000 sielų. Ir aš pagalvojau apie išpažintį — keturios minutės vienai sielai išpažinti savo kaltes. Kunigas Šeškevičius sėdi klausykloje aštuonias valandas dienoje, šešias dienas savaitėje, ir jam trunka 55 savaites, kol jis gali išklausti visų savo parapijiečių keturių minučių išpažinties. O kaip dėl to gilaus nusi-dėjėlio, kuris nori pusę valandos pasikalbėti? Bepigu mums, kada santykis yra penkiolika šimtų ar trys tūkstančiai. Reta parapija, nors lietuvių tarpe tas daugiau pasitaiko, kur parapijoj tik vienas kunigas. Bet mūsų dvasiškių amžiaus vidurkis, kaip dokumentuose esu suskaičiavęs, yra kažkiek daugiau negu 68 metų amžiaus. Ar ne savaime kyla diakonų klausimas? Ar ne savaime kyla tokios naujos idėjos, kaip bendruomeninės išpažinties problema? Tai vėl kita arena.

Moksleiviai iš Kanados: Rimas Čuplinskas, Danutė Grajauskaitė ir O. Žukauskaitė.

Studentai Andrytė Giedraitytė, Kovas Palubinskas, Audra Venclovaitė ir Elenutė Žilionytė.

Studentai ant laiptų, iš k.: Tauras Bublys, Vytas Šulaitis, Ramūnas Balčiūnas, Loreta Staniulytė ir Lina Žilionytė.

Keitimosi problematika

Mes matome, kad pasaulis per ateinančius dvidešimt penkerius metus keisis. Sutiksim su tuo, kad keitimasis yra kasdieninis reiškinys, kad pastovumas nebėra jau žmogiška dorybė. Pastovumas ardomas (žinoma, tuo pačiu ir žmogaus vidinė įtampa vis didėja, nes keitimosi problematika neša įtampą, kol žmogus prie to keitimosi pripranta). Kai tokiu tempu keitimasis vyksta, tai įtampų didėjimas savaime suprantamas. Šioje arenoje gyvendami, kurioje daugelis iš mūsų gal Aukščiausiojo bus privilegijuoti pamatyti 2000-sius metus, o jaunieji pradės savo tikrą gyvenimą, žvelgdami į ten, kurgi mes stovime, kur mūsų vieta, kur pasireiškimo laukas, pažvelkime vėl į pagrindines mūsų gyvavimo sritis.

Pradėkime su **Bažnyčia**. Tikinčiųjų bendruomenę popiežius Jonas XXIII Vatikano suvažiavimu paruošė dvidešimt pirmajam amžiui. Nepaprastai puikiai pasauliečius liečią to suvažiavimo pareiškimai liudija, kaip mes buvome vedami į dvidešimt pirmąjį amžių. Savaime suprantamos tiesos buvo išreikštos taip, kad jos davė tam tikrą žavingą atspalvį. Ir keletą jų čia pacituosiu. „Šventasis suvažiavimas užmezga su žmonija pokalbį. Siekiama išsaugoti žmogaus asmenį ir atnaujinti žmonių bendruomenę. Viso mūsų aiškinimo centre stovįs žmogus — visas ir pilnas žmogus, su kūnu ir siela, širdimi ir sąžine, protu ir valia. Šventas susirinkimas skelbia nepaprastai aukštą žmogaus pašaukimą”. Skaitau iš pastoracinės konstitucijos „Bažnyčia dabartiniame pasaulyje”: „Bažnyčia nesivadovavo jokiais žemiškais troškimais, bet siekė tik vieno dalyko — Šventos Dvasios vadovaujama tęsti darbą, kurio ėmėsi Kristus. Jis gi atėjo į pasaulį būti tiesos liudininku, atėjo ne smerkt, o gelbėti. Ne būti patarnaujama, o tarnauti. Minėtam uždaviniui atlikti Bažnyčia visuomet privalo žvelgti į laiko ženklus”.

Perspektyva aiški, ir kur po tų dvidešimt metų po suvažiavimo ir tų minčių išreiškimo stovima? Bažnyčios galva — charizmatinis, stiprios valingos asmenybės asmuo, su stipria misija išsaugoti, išlaikyti tikėjimą ir jį skleisti Vatikano suvažiavimo dvasia. Kiek jis simbolių mums parodo, apie kuriuos mes dar nepagalvojame? Į kiekvieną kraštą atvažiavęs, jis pabučiuoja žemę. Ar tai nėra **tarno** puikus simbolis? Šventas Tėvas dabar akcentuoja brandinimą ir vertikalinį žvilgsnį į Suvažiavimo nutarimus. Tačiau yra žmonių, ir tai suprantama, kurie pasigenda vedimo į dvidešimt pirmąjį šimtmetį, kuriam paruošti Suvažiavimas buvo ir šaukiamas (ne vien tam, bet ir tam tikslui). Gyvenimo greičio ir Bažnyčios amžinybės siekimo suderinimas — tai vienas iš gyvųjų ateinančio ketvirčio uždavinių.

Bažnyčia visuomet savo užtikrintu sprendimu vėluoja, jeigu mes į tai žvelgiame iš kasdienybės per-

Moksleiviai ateitininkai neša savo kuopų vėliavas Tėvynės vakare. Iš k.: Paulius Bindokas, Dana Gra-

jauskaitė, Tadas Slivinskas, Gailė Jonytė, Vida Gaižutytė ir studentas Arūnas Pemkus.

spektyvos. Bažnyčia amžinybės prasme nevėluoja, bet to žmogaus, atskiro individo, trumpo gyvenimo perspektyvoje kartu su Bažnyčios visapusišku žvilgsniu yra visuomet įtampa. Ir tai įtampai mažinti, kartais net stiprinti, reikia mąstytojų, mintytojų, kurie sugebėtų kūrybiškai dalyvauti problemų sprendime. Ateitininkai praeity čia daug pasidarbavo — kovojant dėl Lietuvos Nepriklausomybės, Lietuvos valstybiniam gyvenime, ir tremtyje. Jau minėjau vienam diskusiniam būrelyje Reino konferencijos nuostabią paskaitą, kuria profesorius Antanas Maceina ant pievos mus sėdinčius švietė, koks bus antikristas, jo nauja forma ir siekiai. Bažnyčia, mano supratimu, artimoje ateity turės suprasti savo tarnavimo misiją dar tiksliau. Ne vien tik asmeninio išganymo plotmėje, bet ir bendruomeninės veiklos arenoje. Mūsų tarpe yra naujojo ganytojo ženklų — jis bando pirmuosius tuos žingsnius daryti. Mes viliamės ir mes tikimės vyskupui Pauliui Baltakiui ta prasme daug sėkmės. Svarų vaidmenį toje bendruomeninių problemų sprendimų arenoje lemtai ar nelemtai turės išlaisvinimo teologijos idėjos. Labai džiugu, kad kunigo Prano Gaidos vedamajame *Tėviškės Žiburių* laikraštyje jau yra platus profesoriaus Antano Maceinos žvilgsnis į tą problematiką. Kęstučio Skrupskelio šio kongreso paskaitos sugretinimo analizė — tai mūsų, taip sakant, pirmieji mintijimo žingsniai.

Lietuviškumo plotmėje

Jaunoje sieloje išlaikyti lietuviškumą galima tik tada, kada jis yra sukuriamas. Reikia jaunoje dvasioje kurti tą lietuviškumą, reikia padėti tai jaunai širdžiai, tam jaunam protui savo lietuviškumo egzistencinius pagrindus susidaryti, sukurti. Kaip ir mes kiekvienas Bažnyčioje turime pagrindą, vaizdą Dievo, taip ir jauna siela turi susidaryti savo lietuviškumo tapatybę.

Man dėl to atrodo, kad todėl veikloje už lietuviškumą kyla trys pagrindiniai klausimai, paprasti, panašiai kaip Dovydaitis šimtmečio pradžioje į ateitininkus ir kitus kreipėsi. Jis klausė: kas mes esame? Aš klausiu: kas yra lietuviškumas? Atsimenu pokalbį su poetu kunigu, kuris, išgirdęs šitą mano klausimą, pasakė: „Nu, jau jeigu Vygantas šitokį klausimą klausia, tai tikrai su mumis blogai“. Nesuprato tos esmės, kur aš kėliau klausimą, kad mes pradėtume apie tai galvoti. Nežinau, kokį pažymį man profesorius duotų, jeigu aš atsakyčiau tą klausimą, kas lietuviškumas yra man. Tas klausimas jaunajai kartai yra svarbus, nes kuo ilgiau išėivija tėtis, tuo sąmoningesnis turės tas žmogus būti, kuris save laikys lietuviu. Į šitą klausimą atsakymas, mano supratimu, yra būtinybė.

Iš to plaukia labai paprastas antras klausimas: kodėl man savyje kurti lietuviškumą, arba, tradiciškai sa-

Reikia jaunoje dvasioje kurti tą lietuviškumą, reikia padėti tai jaunai širdžiai, tam jaunam protui savo lietuviškumo egzistencinius pagrindus susidaryti, sukurti.

kant, man savyje lietuviškumą savyje išlaikyti? Jis jau lengviau atsakomas negu pirmasis klausimas, bet jis reikalauja kasdieninio dėmesio, kad ypač tam trapiam brandos laikotarpyj jaunas žmogus **apsispręstų** už nuolatinį savo santykiavimą su lietuvių kalba. Kaip, kur išlaikyti yra metodo problematika, kuri kasdieną vyksta, apie kurią kalbėti gal čia nereikia, bet kuri turi būti mūsų ateitininkiškosios veiklos vienas pagrindinių klausimų. Lietuviška išėivijos literatūra šiuo atžvilgiu yra gan kukli. Regis (ir čia atsiprašau už savo ribotumą), tik Juozas Girnius ir Antanas Sužiedėlis giliau mąstančiai yra pasisakę. Ypač Antanas Sužiedėlis 50 metų ateitininkijos jubiliejiniame kongrese yra metęs mintį, kad **artimo meilė yra tautiškumo motivacijos bazė**. Mes dar per daug į tai nesam reagavę, bet tai moderni ir prasminga mintis.

Šituos klausimus sau keldami, mes atrandame tam tikrą netikėtą ramstį, arba tam tikrą paramą, ateinančią iš Pietų. Jau minėjau, kad ispanų etninė grupė, ar tai portorikiečiai, ar kubiečiai, ar meksikiečiai, ar patys ispanai, ar kurie kiti ta kalba kalbą įneša dėmesio etniniam pasauliui. Kai kuriose valstybėse jau reikalaujama, kad balsavimo lapeliai būtų išspausdinti angliškai ir ispaniškai. Ateina respektas, ateina tam tikras pagarbumas etninei grupei. Kanada šiuo atžvilgiu yra jau daugiau pažengusi, negu mes čia Jungtinėse Amerikos Valstybėse. Kai tam suteikiama tam tikra pagarba, tam tikras dėmesys, tai ir lietuviškumui tuo pačiu yra puiki proga, puiki galimybė tapti pasipriešinimu prieš vietinį konformizmą. Kai Jono Jonaičio įtaka „to keep up with the Joneses“ sumažės, tai lietuviškumas bus pasipriešinimo bazė prieš tą konformizmą, jis mums suteiks savarankiškumo galimybes. Bet tam reikalingas sąmoningumas, reikalingas atsakymas į klausimą: kas yra lietuviškumas? Kodėl aš jį turiu išlaikyti? Kodėl jį turiu kurti? ir kaip man tai padaryti?

Mes buvome kultūrinis avangardas ir, Vardžio žodžiais, mes buvome paženklininti moderninimo siekių. Visuomenė įnešėme į idėjų dirvą tą pasaulio moderninimo mintį. Manau, kad ir dabar dar mes esame toje pačioje plotmėje, tik akcentas kiek skirtingai reiškiasi. Viliuosi, kad manęs blogai nesuprasite, bet šiandien kultūrinė kūryba prasiplėtė ar kiek nusisuko daugiau į kiekybinius atspalvius, į ekonominį, sociologinį, politinių mokslų, psichologijos, ar šiaip homocentrinus akcentus. Žmogaus centras daugiau išreiškiamas kiekybiniu atžvilgiu. Tai tam tikros labai ryškios tendencijos šių dienų gyvenime. O kaip mes stovime ten, toje šviesoje? Manau, kad ir čia mes esame mūsų visuomenės plotmėje avangardo pozicijoje. Arba jau esame bent žengę pirmuosius žingsnius. Žvelkime į pavyzdžiui, psichologus. Daugelis Amerikoje (turiu minty Šiaurės Ameriką) psichologijos, sociologijos mokslus baigę yra krikščioniškos orientacijos

asmenys. Bet, Vardžio mintį tęsiant, negalime tik tenkintis stebėtojo role — reikia ir paveikti kūrybinį procesą. Mums, palyginti, mažai reikia tokio socialinių mokslų žinovo, kuris tik iš tolo stebėdamas pateikia socialinio gyvenimo nusakymus, statistiškai paremtus.

Man labai prisimena Amerikos psichologai, kurie savo testais taip sugebėjo nesąmoningai sukurti tokią situaciją, kad juodieji žmonės negalėjo darbų gauti. Ir staiga, kai pilietinių teisių judėjimas čia labai suintensyvėjo, tie psichologai, pasirodo, pateko į krizę, nes iš esmės pradėta klausti, ar jie buvo antipilietinių teisių žmonės, ir visi testai beveik iškrito iš arenos. Ilgą laiką darbus buvo galima gauti nesiskaitant su testais. Ką tu noriu pasakyti? Kad visiškai netikėtai žmogus gali patekti į tokią areną, kur jis nesąmoningai tęsia, jeigu jis pats ir sąmoningai nesupranta problematikos, tokius dalykus, kurių kaip krikščionis žmogus net nedarytų. Ir atrodo, kad mums reikia formuluotojų, mums reikia tokių, kurie paveikia, kurie **pakeičia** perspektyvą. Anglai turi labai gerą terminą „agent for change“ — **tokių** homocentrinų mokslo žmonių mums reikia, o ne pasyvių, kurie rekorduoja ir praneša, kas įvyko.

Kur mes esam? Ar pasitenkinsim tu, kad Lietuvos Nepriklausomybės karų laikais pirmąją karo mokyklos laidą sudarė dauguma ateitininkų karininkų, paskui mes tą areną perleidome kitiems ir nuėjome kitų dirvonų arti ir akėti. Šitą dirvą **apleisti**, man atrodo mūsų jaunieji mokslininkai ir kultūrininkai, kūrėjai negalėtų ar neturėtų — dirva plati, iniciatyva būtina, ir reikia suprast reikalą veikti ir keisti, formuluoti misiją.

Ar mes išliksime?

Ar mes išliksime — tai kita perspektyva — kaip organizacija ir sąjūdis? Pirmiausia — organizacija. Prisimenu pokalbį su vienu brangiu bičiuliu prieš dešimtį metų. Mes kalbėjome: aš jį raginau kandidatuoti į Ateitininkų federacijos vadus, ir jis man pareiškė, gal net netikėdamas tuo ką sakė, jis nenorįs vadovauti sąjūdžiui jo mirties patale. Bet pažiūrėkim į tą tariamą ligonį šiandien: koks gajus, dinamiškas ir gyvastingas tas mūsų judėjimas.

Bet koks gi bus tas mūsų žmogus — ateitininkas, kai žengsime į du tūkstančius metų? Nubyrės ne vienas. Dar mažiau laiko bus, dar daugiau patingsim nuvežti savo jaunuosius į savo susibūrimus, dar daugiau pasitrauks į pasyvumo jūrą. Bet iš esmės liks žmogaus kokybė. Dvidešimt pirmojo šimtmečio mūsų žmogus ateitininkas bus **sąmoningumas**, nes jis sąmoningai bus padaręs sprendimą šiame sąjūdyje ieškoti savo gyvenimui prasmės ir prisidėti prie šio pasaulio atnaujinimo Kristuje.

Manau, kad mes savo tarpe ir toliau turėsime elitą,

bet to elito forma bus skirtinga. Vieni bus elitas savo kokybe, idėjine charakteristika, idėjiškai bus kokybiški, o kiti bus elitas savo lojalumu. Jau ir per šį Kongresą, jeigu stebėjome, pajutome, kad pas mus yra ženklų — ženklelių tam dviejų plotmių elitui. Vieni tvirtino, kad bandymams ateitininkų tarpe nėra vietos. Kiti tvirtino, kad turime ieškoti naujų perspektyvų. Susikalbėjimas tarpusavyje tarp tų dviejų elitinių grupių, tų **idėjininkų** ir jų *lojalistų*, jeigu juos taip galiu pavadinti, bus sunkesnis, negu jis šiandien yra. Ir šiandien mes turim kai kada sunkumų. Bet tai nenuostabu, kadangi į mus artėja tie du elitai iš skirtingų perspektyvų ir čia, mūsų sąjūdyje, bando atrasti savo namus ir prieglobstį.

Ir čia ateina mums vadovybinės perspektyvos klausimas. Jonas XXIII savo enciklika *Mater et Magistra* su ypatingu stiprumu iššaukė atgarsį tikinčiųjų bendruomenėje. Mums reikėjo ne tik mokytojos, bet ir motinos. Tie du pradai organizacinėje jungtyje iškėlė naują bangą entuziazmo Dievo tautoje.

Visai neseniai viena Jungtinių Tautų studijinė komisija paskelbė savo duomenis. Kas įdomu, kad ten, kur vadovauja vyrai, naudojamosi daugiau jėgos ar bent **galios** principu, kai tuo tarpu moterų vadovavimą ženklinama **atsakomybė**. **Ar neatėjo pats laikas, kad ateitininkų vado, taip sakant vadovavimo, pareigoms išrinktume moterį?** Tebūnie po Juozo Polikaičio ji, mūsų pirmūnė. Ir ne dėl to, kad reaguotume į feministinio judėjimo lygybės reikalavimus, bet dėl to, kad, pirma, mums reikia atsakomybės principo vadovybėje, ir, antra, mums reikia motiniškumo, kuris užtikrintų mūsų tautiškumo gyvastį išėivijoje. Ir duokime visam lietuviškam sektoriui pavyzdį — tiek tėvynėje, tiek išėivijoje. Tos pirmūnės mums reikia, idant liktume kūrybingi ir gajūs.

Fondas ateitininkų veiklai

Dabar visai skirtinga sritis — mūsų medžiaginė bazė. Ateitininkai yra sukūrę Lietuvių Fondą. Tai puikus laimėjimas, solidarumo ženklas mūsų visuomenėje, ir dr. Antanui Razmai ir jo talkininkams mūsų visų padėka, džiugus dalinimasis su juo. Ant kojų Tautos Fondą pastatė irgi ateitininkai — Giedraičio dėka šiandieną tas fondas rivalizuojasi su Lietuvių Fondu. Abu jie yra stiprūs, tvirti ir finansiškai pajėgūs. Ar neatėjo todėl dabar laikas sukurti milijoninį, milijono dolerių ateitininkų nuolatinį ekonominį šaltinį? Ar per dešimt metų mes nesugebėsime surasti pora tūkstančių narių, kurie kasmet po penkiasdešimt dolerių sugebėtų skirti tam tikslui, kad mes turėtume savo milijoninį fondą? Jis mums reikalingas, jis mums būtinas. Mes turime labai gerai įsidėmėti Vytauto Vardžio

vakarykštį žodį. Pašalinkime nuo savęs savo menkavertiškumą. Man nėra jokios abejonės, kad ateitininkai, jei to ryžtūsi, per dešimtį metų, gal net per penkerius metus, galėtų turėti nuolatinį darbo medžiaginį šaltinį; o to reikia stovykloms, kursams, jaunimui. Ir čia yra mūsų visų pareiga tokio fondo reikalą įsisąmoninti ir jam suteikti galimybes pasidaryti realybe. Nesugriausim nei vieno kito fondo, nei Lietuvių, nei Tautos, bet turim teisę į savo skatiką.

Keturi klausimai kelionės pabaigai

Mūsų kelionė į laikinųjų siekių plotmes artėja prie galo. Jau mes matome krantą ir, žinoma, klausimas yra, ar mums ta kelionė pavyko. Ar pavyko mums tie tarpiniai siekimai? Atsimenu Fordhamo universiteto profesorių, kuris kalbėdavo apie optimistą ir pesimistą. Žinoma, yra reikalo kalbėti, nes jei mes optimistiškai nusiteikę, ta kelionė bus vienokio pasisekimo, jei pesimistiškai — kitokio. Bet jis šitaip aptarė optimistą: „Tai žmogus, kuris tiki, kad šis pasaulis yra geriausias iš visų esamų pasaulių“. O pesimistas: „Tai žmogus, kuris žino, kad šis pasaulis yra geriausias iš visų esamų pasaulių“. Pasirinkime savo pačių perspektyvą.

Tačiau prieš leidžiant jums išlipti, pasirinkus savo optimizmo ar pesimizmo perspektyvą, iš to mūsų burlaivio, yra ir tam tikros kelionės užbaigimo pareigos — mes visi toj kelionėj buvom ir mes paskutiniuosius keliavimo uždavinius turime atlikti.

Štai jums keturi klausimai tokiam pasvarstymui.

Pirmas. Viename šių metų *Ateities* žurnalo numeryje iš Lietuvos jaunuolio žodyje buvo sakoma prisiekti „Netikėk, nebijok, neprašyk“. Jei kas važiuoja į Lietuvą, turi laikytis tų principų. Bandykite juos pasakyti teigiamai — kiekvienas sau.

Antras. Kaip aš pasitiksiu šimtąjį *Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikų* numerį? Ką aš darysiu jį gavęs ar turėjęs progos paskaityti?

Trečias. Ar kada nors vietinė kalba (daugumai mūsų tai įvairios anglų kalbos tarmės) bus įsileista į mūsų sąjūdžio veiklos labirintus?

Ketvirtas. Ar dalyvauju, Jono Meko žodžiais tariant, nuolatinėje kelionėje į Lietuvą? Ar gyvenu grįžime?

Tebūnie šie klausimai kiekvieno iš mūsų nuoširdžiai atsakyti, tebūnie pradžia mūsų ruošimosi dvidešimt pirmajam šimtmečiui.

ŽIEDŲ PROCESIJA

Česlovas Masaitis

Įspūdingas buvo mergaičių šokis Mergelei Marijai per Kongreso jubiliejinės Mišias.

*Imki, Marija, iš ištiesto delno
Viltį, supintą iš džiaugsmo žiedų;
Štai Tau po kojomis plazda ir alma
Giesmės jaunystės skaidriuoju jausmu.*

*Imk mūsų viltį ir maldą, Marija,
Jas mums pakeiski šviesia ateitim.
Meldžiam, kad tėviškės skriaudai užgijus
Laisvė ten grįžtų kartu su Tavim.*

*Motina mūsų Aušros Vilniaus Vartų,
Mūsų paguoda šviesi Šiluvoj,
Meldžiam tėvynės didvyrius užtarti,
Meile supint mus šiandien ir rytoj!*

Chicago, 1985.

Iš kairės šoka Marytė Končiūtė, Vaiva Vygantaitė ir Rima Polikaitytė.

ŠV. DVASIOS MIŠIOS

Ateitininkų federacijos vadas Jozas Polikaitis aukoja prof. Šalkauskio parašytą „Ateitininkų ideologiją“

Jubiliejinių Mišių metu. Auką priima Chicagos kardinolas Jozas Bernardin.

Tikinčiųjų maldos. Jas celebravo vysk. Paulius Baltakis, atidarant Ateitininkų kongresą 1985 m. rugpjūčio 31 d.

KUNIGAS: Susirinkę pašvęsti Viešpačiui šį Jubiliejinį Ateitininkų Kongresą, prisimename Kristaus pažadą atsiųsti savo sekėjams Šventąją Dvasią. Todėl, pasitikėdami Viešpaties gerumu ir ištikimybe, prašykime jo, ko mums labiausiai reikia.

KOMENTATORIUS:

1. Globok savo šventąją Bažnyčią ir padėk ateitininkijai ir toliau aktyviai dalyvauti Bažnyčios veikloj, ruošiantis Dievo karalystės atėjimui.

MELDŽIAM TAVE, VIEŠPATIE.

2. Siųsk savo dvasią į mūsų neramų pasaulį; junk mus solidarumu su Kristaus numylėtais vargšais, su visais tavo karalystės liudytojais, kad rastume būdus pralaužti bado ir priespaudos ciklą šioje žemėje.

MELDŽIAM TAVE, VIEŠPATIE.

3. Mes, Ateitininkai, ieškome naujų kelių šiais naujais laikais — parodyk mums, Viešpatie, savo kelius.
MELDŽIAM TAVE, VIEŠPATIE.

4. Kaip išvedei Izraelį iš Egipto vergovės ir kaip išsaugojai juos per tūkstančius metų, taip ir Lietuvos tautą, kurią Kristus tau atpirko ir kurią per Kristų išunijai, išvesk iš okupanto nelaisvės ir atnaujink ją savo Dvasioje.

MELDŽIAM TAVE, VIEŠPATIE.

5. Pripildyk Šventosios Dvasios džiaugsmu mūsų kunigus, vienuolius ir seseles, kad per jų džiaugsmo ir vilties liudijimą susilauktume gausių pašaukimų iš ateitininkų tarpo.

MELDŽIAM TAVE, VIEŠPATIE.

6. Stiprink ir vadovauk lietuviams tėvams Lietuvoje ir tremtyje jų pastangose auginti savo vaikus Dievo, žmogaus ir mokslo meilėje.

MELDŽIAM TAVE, VIEŠPATIE.

AF VADO ŽODIS JUBILIEJINIAME KONGRESE

Šiandien, taip, kaip prieš 75-rius metus, mus turėtų gaivinti tie patys idealai, lydėti drąsa, jautri širdis, nenuilstama viltis.

Ateitininkų federacijos vadas Juozas Polikaitis

Didžiai gerbiami Ekscelencijos, miela ir visad maloni Konsulė, gerbiami dvasiškiai, mielos seselės, brangūs buvusieji AF vadai, kurių šioje auditorijoje turime net penkis, mieli įvairių organizacijų ir institucijų atstovai, brangūs idėjinės šeimos nariai, mieli svečiai. Šia proga kviečiu kongresą jungtis prie sveikinimų buvusiems AF vadams: prof. Antanui Maceinai, prof. Simui Sužiedėliui ir dr. Juozui Girniui. Nors atstumas ir sveikata jiems neleidžia šiame kongrese dalyvauti, tačiau būkime tikri, kad savo dvasia jie paliečia kiekvieną, kuris čia esame. Linkime jiems sveikatos ir dar daug daug darbingų metų.

Vienuoliktasis Ateitininkijos kongresas jau yra įpusėjęs. Kaip jau girdėjome, šio kongreso tikslas yra žvelgti į ateitininkijos veidą ir nueitą kelią per 75-rius metus ir nubrėžti paskutiniajam šimtmečio ketvirčiui taiklias gaires.

Mes džiaugiamės tokiu gausiu dalyvavimu šiame kongrese, net ir iš kitų kontinentų. Užjūrių atstovų dalyvavimas praturtina šį kongresą ir parodo, kad Ateitininkija yra gyva visame pasaulyje. Tik gaila, kad šiame kongrese neturim atstovų iš brangios tėvynės. Būkime tikri, kad savo dvasia jie yra su mumis, o mes su jais.

Gėrimės taip gausiu jaunimo dalyvavimu, jaunimu, kuris mums visiems suteikia jaunatviškos dvasios, stebint jų taip gražų ir aktyvų dalyvavimą šiame kongrese. Nepavarkite, nenusivilkite, nepraraskite to entuziazmo, kuriuo mes didžiuojamės.

Ateitininkijos sąjūdis iškilo kaip protestas prieš to laiko profesūrą ir studentiją, kuri atsisakė Kristaus ir Jo tiesų, atsisakė Bažnyčios ir bet kokios religijos. Jie visu įniršimu piršo naująsias, tariamai, pasauliui tikrąją laimę nešančias idėjas. Jie skelbė, kad Dievą ir religiją turi pakeisti mokslas, kultūra, neribota laisvė, pažanga. Ateitininkijos sąjūdis pribrendo kovoje

tikėjimo su netikėjimu, teizmo su ateizmu, krikščionybės su antikrikščionyste. Ar panaši kova nėra aktuali ir šiandien? Ar tariami tiesos ir pažangos nešėjai nebando sukeisti žmogaus vertybes? Ar materializmas nėra tiek pat pavojingas mūsų dvasiai, kaip bedieviškas komunizmas mūsų broliams ir sesėms Lietuvoje?

Mes turime nepasiduoti laiko dvasiai, kuri virš visko stato neribotą laisvę, materiją, patogų gyvenimą. Šiandien, taip, kaip prieš 75-rius metus, mus turėtų gaivinti tie patys idealai, lydėti drąsa, jautri širdis, nenuilstama viltis.

Mes galime didžiuotis savo idealų aukštumu ir nepasiekiamumu. Nors mūsų idealai seni, tačiau jie yra visiems amžiams jauni. Ateitininkijos sąjūdžio esmė nesikeičia, keičiasi tiktai formos, kuriose tas sąjūdis yra įrėmintas. Keičiasi organizacinė struktūra, keičiasi veiklos formos, keičiasi darbo metodika, bet nesikeičia ateitininkijos tvirtas ir neabejotinas pasisakymas už tiesą, už dorumą, už artimo meilę, siekiant „Visa atnaujinti Kristuje“, tarnaujant Dievui ir Tėvynei.

Šių metų ateitininkijai ateina nauji bandymai, kurie nėra lengvesni už ankstyvesnius. Prieš katalikiškumą agresyviai kėsinasi smurtas pavergtoje Lietuvoje, o laisvajame pasaulyje — pilnoji laisvė ir patogus gyvenimas. Lietuvoje tikintieji veržiasi į bažnyčią, o ar nėra juntamas nusisukimas nuo bažnyčios laisvajame pasaulyje? Lietuvoje tikintieji rodo atsparumą, klauso sąžinės balso ir yra apvainikuojami kovos darbais. O kas gi yra ta Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika, jeigu ne kovos žygių dokumentacija.

Keičiasi vaikas, augdamas ir bręsdamas į vyro ar moters amžių, keičiasi žemės paviršius, keičiasi ir žmonės. Tokioje dinamiškoje aplinkoje negali atsilikti

Keičiasi organizacinė struktūra, keičiasi veiklos formos, keičiasi darbo metodika, bet nesikeičia ateitininkijos tvirtas ir neabejotinas pasisakymas už tiesą, už dorumą, už artimo meilę, siekiant „Visa atnaujinti Kristuje”.

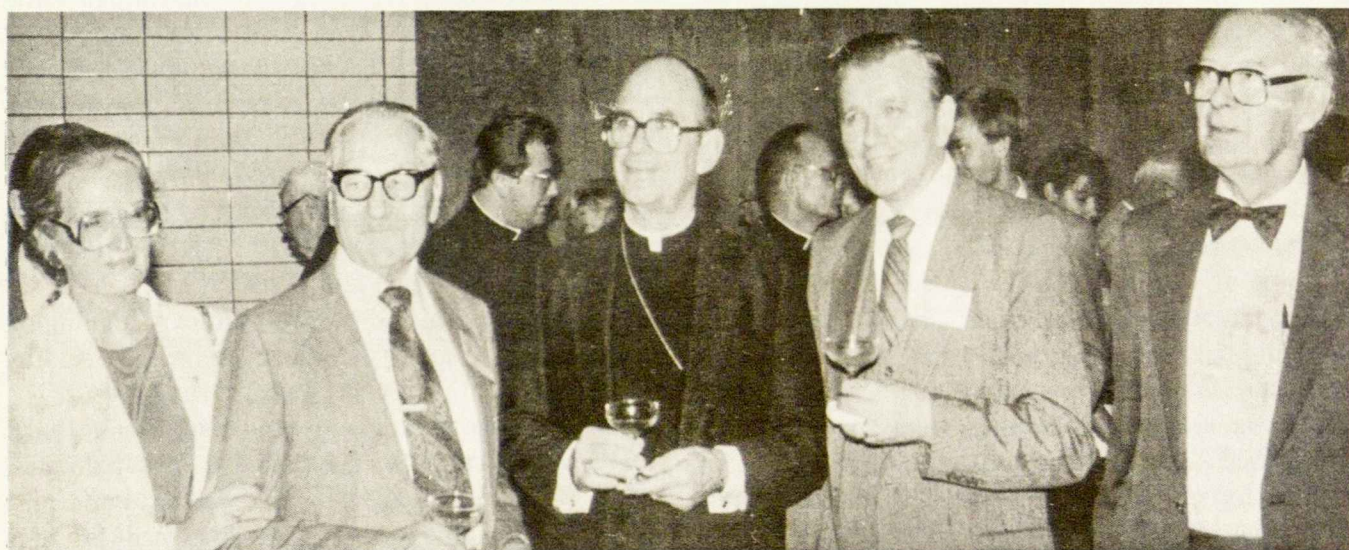
nei gyvybinga organizacija. Kitaip ji liks muziejine liekana, gal ir labai vertinga ir brangia, bet tačiau visvien nebeaktualia, nebegyvenimiška, berpasme liekana. Naujos kartos, nauji uždaviniai, naujos gyvenimo problemos. Būtų neprotinga sustingti prie praeities formų, virtusių dogmomis, nes gyvenimas yra dinamiškas procesas. Tad šiame kongrese reikia pasidžiaugti žavia, kilnia praeitimi, bet jokių būdų negalime ja pasigrožėję išsiskirstyti. Turime atvira širdimi, gaju protu bei Dievo duota išmintimi, taip, kaip ateitininkijos tėvas Pranas Dovydaitis mąstė, pažiūrėti, ką mes matome apie save, kas mes esame ir kokia mums Dievo duotoji paskirtis bei įpareigojimai. Toje šviesoje turime nubrėžti aiškius ateities planus.

Šiame kongrese keliami esminiai ateitininkijos gyvavimo klausimai yra tikrai pradžia to atsinaujinimo proceso. Mintys, pateiktos kongreso svarstybose, liks kaip balsas tyruose šaukiančio, jeigu jos neatras atgarsio dalyvių širdyse, jeigu toji širdis nesuteiks saugios aplinkos, kur tos mintys galėtų bręsti ir klestėti. Jaunam minties daigui reikia nuolatinės priežiūros, nuolatinės globos. Viliuosi, kad šiame kongrese pabertos mintys atras derlingą žemę kiekviename iš mūsų — žemę, kuri yra atvira laikui, kuri yra atvira artimui, kuri yra atvira savo ateitininkiškai šeimai, kuri yra atvira Tautai ir, ypač, kuri yra atvira mūsų idealui — Kristui. O kad tos mintys klestėtų, kad jos gautų nuolatinio peno iki pribrendimo, reikalinga intensyvus šių minčių

nagrinėjimas spaudoje, savo vietovėse, savo draugų tarpe, savo susirinkimuose... Todėl ir yra prasminga, kad 75-rių metų gyvavimo sukaktis neužsibaigtų paskutiniąją kongreso dieną, o tęstųsi per ištisus metus. Pasižadėkime kiekvienas sau, kad jubiliejinį metų progą pašvęsime ateitininkijos labai bent po vieną valandą savaitėje. O tų darbų yra neapsakomai daug. Numeskime menkavertystės ir kuklumo rūbą. Aukščiausiasis yra mums visiems davęs pakankamai išminties ir sugebėjimo dovanų. Reikia tiktai jas drąsiai naudoti didesnei Dievo garbei, tautos labai, artimo meilei. Mes visi galime — reikia tiktai noro ir pasiryžimo!

Mes visi, ir jaunesnieji ir vyresnieji, esame vienos ateitininkiškos šeimos nariai. Tapdami tos šeimos nariais, mes prižadame dalintis su kitais šeimos nariais savo džiaugsmiais, vargais, nusivylimais, skausmais ir visu tuo, kas paliečia tą šeimą. Kaip šeimoje, taip ir ateitininkijoje, broliškumas solidarumas bei nuoširdumas yra nepalaužiami ramsčiai. Būkime tokiais vieni kitiems. Neieškokime kas mus skirtų, bet kas mus jungtų, o tai galime pasiekti tik su meile, tolerancija skirtingai nuomonei, draugiškais išsikalbėjimais.

Stengsiuosi šiais principais vadovautis savo naujose pareigose. Dėkoju už pasitikėjimą ir privilegiją. Laukiu visų nuoširdaus bendradarbiavimo! Su Dievo ir Jūsų pagalba mes atrasime tiesų kelią iš kryžkelės, kelią, vedantį į mūsų Aukščiausiąjį idealą — Kristų!

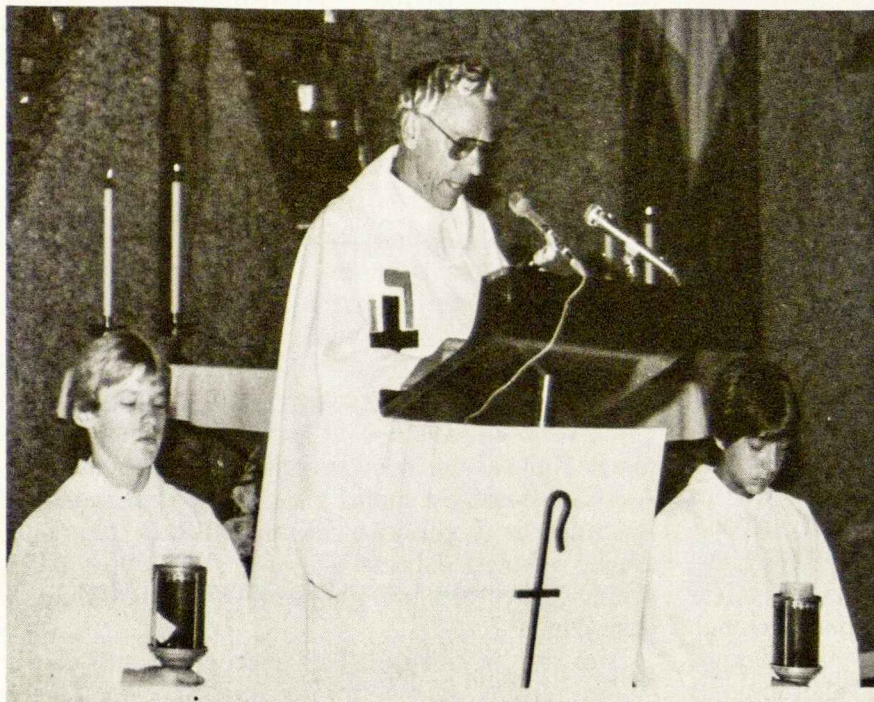

Po Kongreso iškilmingų Mišių, Chicagos kardinolo sutiktuvėse, iš k.: MAS Centro valdybos pirm. Dalia Katiliūtė-Boydstonienė, dr. Juozas Meškauskas, Chi-

cagos kardinolas Juozas Bernardin, Federacijos vadas Juozas Polikaitis ir dr. Adolfas Damušis.

Padėka ir viltis

Kun dr. V. Cukuras

Pamokslas per šv. Mišių liturgiją, baigiant Ateitininkų jubiliejinį kongresą Chicagoje 1985 m. rugsėjo 2 d.

Dėkokite Viešpačiui, nes jisai geras, jis maloningas per amžius...

Dėkokite Aukščiausiam Dievui, nes jis maloningas per amžius.

— Ps. 136.

Kaip iškilmingo choralo ritmas, šios psalmės gaida nori mums išreikšti didelę tiesą — padėka yra ne tik išraiška, bet giliausioji priežastis dvasinės laisvės ir džiaugsmo, kuris spontaniškai veržiasi iš mūsų asmens pačių slapčiausių gelmių. Tai *dėkingumo* nuotaikos pergyvenimas. Dėkingumas gimsta, kada mes esam nelauktai nustebinti kokio nors nepaprastai gražaus ir palaimingo įvykio. Pvz., staiga prieš mūsų akis pasirodo laumės juosta, vaikstant gamtoje ir stebint saulėlydį ar atsigulus pievoje anksti rytą ir matant, kaip nuostabiai žaidžia spalvos ramos lašeliuose, arba visiškai netikėtai nugirstas lakštingalos suokimas... Šie ir panašūs nelaukti įvykiai mūsų yra išgyvenami kaip *Dovana*. Šitokiais atvejais mumyse subangavęs dėkingumas turi nuostabią, pabudinančią iš nuobodulio ar letargijos, pakeliančią galią. Tai yra laisvinanti, išsibarsčiusius ir gal mūsų jau pamirštus gėrio momentus sujungianti galia, labai panaši į *maldą*. Dėkingume, kaip ir maldoje, iškyla ir susilieja ir trys svarbiausieji širdies ir dvasios veiksmai, būtent: *gar-*

binimas arba gyrius, nes jisai yra iššauktas vertybių intuicijos; *laiminimas* — grynai religinio pobūdžio pergyvenimas, nes jis pasireiškia, kada įvairios dovanos, kurias mes nelauktai gauname, pergyvenamos, kaip „iš anapus“ gauta palaima; ir, pagaliau, *padėka*, kuri išreiškia asmenišką užsiangažavimą, įsijautimą ir jautrų atsakymą į dovaną. Mes per šias tris ar keturias dienas, kurioms nuoširdžiai rengėmės ir nedrąsiai tikėjomės pasisekimo, buvom tiek ir tokiomis nelauktomis dovanomis praturtinti, kad sunku surasti atitinkamų žodžių išreikšti tam visuotinam subangavimui, kuris spontaniškai, lyg banga, džiaugsmingo entuziazmo ir giliai pajustos meilės banga, užliejo visus jau nuo pat pirmojo vakaro, kada literatūros, muzikos ir meno kūrinį sužėrėjimas, perteiktas mums daugiausia per mūsų jaunųjų šeimos narių rankas, užkūrė šitą nuostabų židinį. Apie jį mes ir būrėmės ir kurio akivaizdoje, lyg misterija, vystėsi visa Kongreso programa. Ar galės kas pamiršti tą vakaro mistiką, kuri apgaubė visus, žengiant ir sekant kryžių Tėvynės vakare? Ar lengvai išdils iš atminties iškilmingųjų mišių liturgija ir mūsų jaunųjų, 20 šimtmečio vaidilučių, malda į Mariją?

Evangelijose minimas graikų kalbos žodis KAIROS. Juo buvo norima išreikšti tuos palaimos, vidaus pasaulio suspindėjimo momentus, kurie mus uždega sielos palaima ir nuostaba, nes jie mus „užklumpa“ visai nepasirengus, todėl mūsų pergyvenami kaip *dovana*. Šitais KAIROS momentais asmuo visas pabunda, stebuklingai nauja šviesa

tampa nuskaidrinta ir mūsų aplinka, daiktai įgyja naują žavesį... Viskas tarsi dainuoja. (Prisiminkim mūsų Maironį, taip nuostabiai suspindėjusį jaunatve: „... taip giedra ir linksma, tiek šviečia vilties! Vien meilę norėtum dainuoti...“)

Reikia rinkti tuos neišsakomos palaimos momentus, kaip retus brangakmenius, nes jie būtini mūsų asmens brendimui, siekiant vis tobulesnio orumo ir kilnumo laipsnio. Kiekvienas iš mūsų esam apdovanoti — mums yra suteiktas daugiau negu deimantas ar koks retas brangakmenis. KAIROS suspindėjimas mūsų kasdienoje yra mums nedviprasmiškas priminimas, kad toji mums neužtarnautai suteiktoji *dovana* — tai ne brangus metalas, sunkus ir nesikeičias, bet paslaptinga gyvybe virpas *daigas*, kurį būtina nuolat prižiūrėti, apsaugoti nuo šalčio ir vėjo ir maitinti meile.

Padėka, minėjome, yra viena konkreti dėkingumo išraiška. Mes šiame jubiliejiniame kongrese, neabejojau, retkarčiais galėjome šį dėkingumo jausmą patirti. Būti vienminčių tarpe, nuoširdžiai pažvelgti, ką mūsų sąjūdis yra kiekvienam asmeniškai davęs ir dar žada duoti, įsitikinimas, kad yra kažkas, ko pilnai nei mūsų šūkis, nei kita kokia formulė negali išsakyti, bet kas mus visus jungia iš vidaus. Tai turėjo pažadinti kiekviename iš mūsų neapsakomą palengvėjimą, mielą išlaisvinimo pergyvenimą. Todėl visiškai natūralu, kad mes dabar norime už visa tai nuoširdžiai padėkoti.

Ta pačia proga, pajutę sieloje tokį išlaisvinantį ir keliantį palaimos jausmą, mes turėtume prieš išsiskirstydami padaryti dar vieną sąmoningą pasiryžimą — pamiršti tai, kas galėjo praeityje, dėl daugelio asmeniškų ar kitų aplinkybių, mumyse sužadinti nedraugiškumo, priešiško ar net pykčio pergyvenimus, šaltą izoliavimąsi arba apsiribojimą tik sau patinkančių ar mums pataikaujančių asmenų būreliu. Esu įsitikinęs, kad tai yra ne kas kita, kaip dabarties gyvenimo sąlygų poveikyje nutrūkusios komunikacijos arba tiesiog nesusipratimo išdava. Viskas, viskas šioje *dėkingumo* atmosferoje turėtų ištirpti. Juk mes visi, nesvarbu kokio intelektualinio lygio, visuomenėje užimtos pozicijos, skirtingų teoretinių įsitikinimų visuomeninio-politinio gyvenimo klausimais, pedagoginės metodologijos ir meninio skonio, — visi privalome atgaivinti bičiulišką nuotaiką, kuri savotiškai mus išvaduoja iš mūsų „aš“ ratelio, ištirpdo nepasitikėjimo ar įtarimo ledus ir vėl atveria kelius į kiekvieno idėjos brolio ir sesers širdį.

Kardinolo Newmano kartojama frazė „Cor ad cor loquitur“ (širdis kalba į širdį) padarys nepaprastai daug, uždegs mus jaunatviška džiugios kūrybinės šviesos ir bendradarbiavimo nuotaika, kuri, man atrodo, jau dabar šiame Kongrese pradėjo reikštis ir kuri neprivalo užgesti. *Dėkingumas* — tai nuostabi jėga, kuri visai nejučiom šitai atliks. Esame viena idėjinė šeima, mus riša viena siela — tas aristoteliškasis visa

apgaubias ir įprasminas ENTELECHEJA ženklas, kuriame, lyg ribų nežinančioj erdvėj, visi sutilpsime. O šito vieningo idėjinės šeimos nusiteikimo mums visiems gyvybiškai reikia, nes mūsų didysis tikslas — visa atnaujinti ir perkeisti Kristuje ir pastangos ne tik palaikyti mūsų tautos gyvybę, bet ir ją prikelti naujam gyvenimui mus rimtai įpareigoja suglausti gretas ir vieningai priešintis didžiajam priešui — sekuliarizmui — bedieviškajam humanizmui, kuris nenumaldomai veržiasi į visas gyvenimo sritis, kuriam nieko nereiškia nei valstybių, nei kontinentų ribos, ir todėl ir mes visi visuose kontinentuose esam išstatyti į šį pavojų.

Šio Kongreso metu mums buvo suteikta proga trumpai, bet atvirai ir nuoširdžiai pažvelgti į Ateities sąjūdžio nueitąjį kelią per šiuos pastaruosius 75 metus. Pabuvę kartu šventiškoj nuotaikoj ir, tikiu, atsinaujinę, mes grįšim į savo gyvenvietes, įsitikindami, kad tokiu pat ryžtu, kaip ir mūsų pirmtakai, mes jau pajudėjom Kristaus nurodytu keliu pirmyn. Mes grįžtam namo atnaujinę pagrindinį mūsų įsitikinimą, kad ATEITIS yra žymiai daugiau negu tik viena iš mūsų kultūrinių organizacijų, bet yra unikalus, tik mums lietuviams tikintiesiems savitas sąjūdis, įpareigojās savo narius *liudyti* Kristų ir visas tas vertybes, kurias jis savo Gerąja Naujiena ir savuoju gyvenimu skelbė. Šitokia vieninga ir aiški mūsų kelio pirmyn į ateitį programa. Šitos linijos laikydamiesi, įstengsime nepasiklysti šio meto įvairių šūkių, sąjūdžių ir prieštarinių ideologinių pažadų labirinte. Ateitininkija privalo pasijusti esanti kviečiama, turinti ypatingą ir kilnų *pašaukimą*, šventą pareigą ir uždavinį — skelbti Kristaus Prisikėlimo *viltį* ir josios pergalę. Dabartinėse sąlygose *kovoti* mums reiškia *liudyti* visa savo asmenybe, savo darbu, kūryba, nesibijant net kančios, tas nelygstamąsias vertybes, kurias mums apreiškė savo Gerąja Naujiena pats Kristus ir užtikrino jų galutinę pergalę savuoju Prisikėlimu. Kelionę, kurią mes ryžtamės tęsti, ir visas mūsų pastangas jau nuo šios dienos turės žymėti *Viltis*. Viltis yra būdinga keliautojų — piligrimų dorybė. Viltis yra tokia dorybė, kuri apjungia savy viziją ir akciją, lūkestį ir troškulį, bet sykiu tampa įpareigojančia galia niekad neišleisti iš akių mūsų dvasinės vizijos atskleistą galutinį tikslą.

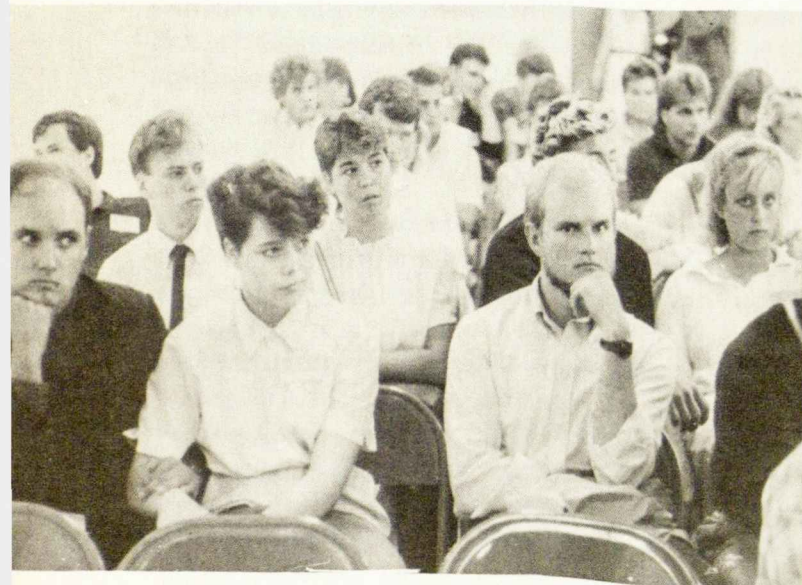
Vilties neturėtume sumaišyti su optimizmu ar jo priešingybe — pesimizmu. Šiuos pastaruosius galėtume palyginti su tam tikros rūšies „politikierium“, kombinuojančiu, darančiu rizikingus posūkius ir beatodairiškai bandančiu vis naujus kelius. Ne. Viltį geriausia būtų pavadinti *Motina*, kuri leidžia savo vaikams kely į kalno viršūnę nuolat skaidrėti, nepasiduoti nusivylimui, bet skatina keliavimo aistrą siekti vis tolimesnių horizontų. Norėdami dar kiek paryškinti, kodėl *viltis* yra mums visiems tokia reikalinga,

Buvęs federacijos vadas dr. Kazys Pemkus, kun. K. Kuzmickas, Irena Pemkuvienė ir buvęs federacijos vadas dr. Petras Kisielius klausosi iškeltas mintis sen-draugių svarstybose.

Ateitininkų kongreso pirmininkai Arvydas Barzdukas, Ona Gustainienė ir Vaclovas Kleiza.

Studentų svarstybose kongreso metu. Iš k.: Darius Čuplinskas, Rimas Prakapas, Milda Palubinskaitė, Ginta Palubinskaitė, Vytautas Čuplinskas ir Viktorė Venclovaitė.

pažvelkime į ją iš maldingumo pusės. Ir tikėjimas, ir viltis, ir meilė — tos trys didžiosios „teologinės“ dorybės, kurios įprasmina, nuskaidrina ir veda žmogų į pilnutinį savo asmens atbaigimą, turi savo ypatingą *maldos gyvenimą*. Tikėjimas veržiasi į maldos gyvenimą įvairiausiom formom, bet jos visos išreiškia pagrindinį įsitikinimą — „gyvenu tiktai Dievo žodžiu“. Viltis gi atsiveria maldos pasauliui kaip *laukianti tyla*. Meilė mūsų pasaulyje pasiskardena toje kryžkelėje, kur Tyla ir Žodis susitinka. Meilės malda — tai nuostabi akcija, o Žodis, priimtas tikėjimu, krenta lyg sėkla į tyliąją Vilties žemę. Meilės Taip — AMEN — Tebūnie... visuotinam priklausomumui iš tikro padaro tai, kas šitą meilę gimdo. Šitame mūsų TAIP, mūsų teigiamam atsakyme išreiškta tai, ką prancūzai nori pasakyti žodžiu „disponibilitė“, anglai — „availability“, vadinasi, nuolankus „keliautojo“ išpažinimas: „Esu pasiruošęs,usi“.

Esam pasiruošę viskam, nes viltis savo egzistencinėje sampratoje reiškia *atvirybę* bet kokiam netikėtumui, nuostatai, netgi laikinam apstulbimui (angliškai — „surprise“). Šitokią viltį, mes žinom, jau ne kartą yra paliudiję mūsų kenčiantieji broliai ir sesės Lietuvoje ir ištėrime, kalėjimuose ir koncentracijos stovyklose. Tokia *viltis*, kuri yra atremta į absoliutinę viltį, apsaugo juos nuo sudužimo ir dvasinės mirties. Ir mums, kuriuos gali pasitikti visai kitokios staigmenos, vidinės ar išorinės, būtina išugdyti savyje tokią viltį. Norėčiau įspėti mūsų visų, dalyvaujančių šiame Kongrese, nuotaikas ir įžiūrėti šiame šventiškame džiaugsmo ir jaudinančiai mus palietusiuose momentuose, kaip Tėvynės vakare, iškilmingųjų šv. Mišių metu ar pabuvojime idealistiškai sušvitusių bičiulių tarpe jau įžiebtą *vilties* liepsną. Paduokim vienas kitam rankas ir leiskimės tolyn — į ateitį. Mūsų darbai, pastangos ir nauji planai — viskas tebūna atliekama ne stoisuku ryžtu visom savo jėgom, dantis sukandus, priešinant nepalankiam vėjui, krauju paplūdusių žaizdų nepaisant ir pasitikint tik savuoju genijum, savo jėgom. Visai ne. — Baigdamas noriu jums pacituoti paskutinį sakinį, kurį užrašė savo Evangelijos aprašyme evangelistas Lukas: „Jėzus nusivedė mokinius palei Betaniją ir, iškėlęs rankas, palaimino juos. Laimindamas jis atsiskyrė nuo jų ir pakilo į dangų. Jie pagarbino jį, paskui *didelio džiaugsmo kupini*, sugrįžo į Jeruzalę“. (Lk. 24:50).

Mūsų kelias tolyn ir aukštyn negali būti nuolatinio liūdesio lydymas. Mūsų įsitikinimas — ir tai paliudija mūsų *viltis*, yra tai, kad mes niekuomet nepasijusim esą vieni. Mūsų, kad ir mažyčiai židiniai, kad ir geografinių tolių atskirti, turi paslaptinę jungtį, vieną vienintelį šaltinį, kuris palaiko tą mūsų idėjinę liepsną. Tai Kristus — mūsų Brolis, mūsų Viešpats, mūsų Prisikėlimas ir Gyvenimas. Todėl mūsų kelias ir mūsų kelionė yra džiaugsminga ir viltinga. Argi kitaip ir gali būti?...

Įvertinti dabartį ir padaryti planus ateičiai

Pasikalbėjimas su Ateitininkų Kongreso Rengimo Komiteto pirmininku

dr. Juozu Meškausku

Išmintimis dalinasi kun. Vytautas Bagdanavičius, dr. Juozas Meškauskas ir Juozas Kojelis Ateitininkų kongrese.

Po labai pasisekusio ateitininkų 75-ųjų metų Jubiliejinio Kongreso kreipėmės į Kongreso Rengimo Komiteto pirmininką prof. dr. Juozą Meškauską, prašydami pasidalinti išpūdžiais iš Kongreso ruošos darbo.

Bandysiu atsakyti į Jūsų klausimus. Ateitininkija nuėjo gražų 75 metų gyvavimo ir veiklos kelią. Šitas jubiliejinis kongresas ir buvo ruoštas prisiminti nu-eitą kelią, prisiminti vargus, rūpesčius ir laimėjimus. Šio kongreso ruošėjai turėjo uždavinį taip pat įvertinti dabartį ir pramatyti planus ateičiai. Kitaip mes nebū-tume ateitininkai. Jaunučiai, moksleiviai, studentai ir vyresnieji visi gyvename dabartyje, bet taip pat visi ruošiamės ir planuojame ateičiai.

Kokie, Jūsų manymu, daugiausia pasisekė Kongreso renginiai? Kokie ne taip gerai pasisekė?

Man atrodo, kad visi renginiai yra pasisekė, nes jie visi buvo labai išpūdingi, gilaus turinio ir aukštos meninės vertės. Smulkių klaidų ar trūkumų, ruošiant kokį nors didesnį įvykį, visados ir visur pasitaiko. Labai intensyvaus ir kruopštaus visų komisijų darbo ir rūpesčio dėka klaidų ar trūkumų beveik nebuvo.

Antra, į kiekvieną dalyką kiekvienas žiūri kitaip ir kitaip vertina. Pavyzdžiui, aš gavau vienos atei-

tininkės laišką. Deja, ji nepasirašė ir neparašė adreso. Jinai pyksta ir barasi už Marijos Nekalto Prasidėjimo bažnyčioje plastinį ateitininkų su gėlėmis šokių ir gėlių padėjimą prie Marijos statulos. Ji tiesiai tai vadino šokiu ir, jos manym, „šokių“ bažnyčioje neturėtų būti. Tuo tarpu man tas labai patiko ir mane sujaudino, kad aš turėjau nušluostytą ašarą. Tą patį padarė šalia manęs sėdėjęs ir daugeliui tas padarė didelį išpūdį. Taip pat tai ateitininkei, rašusiai man laišką, nepatiko Tėvynės vakare „priekaištavimas Dievui“. Jinai poeto Bernardo Brazdžionio eilėraštyje, kuris buvo skaitomas bažnyčioje, įžiūrėjo „Dievui priekaištavimą“. Tuo tarpu mes visi tame eilėraštyje šalia labai trumpo skundo pergyvenome labai stiprų prašymą Dievui pasigailėti. Aš esu tai ateitininkei dėkingas už laišką. Tas mums parodo, kad mes viską pergyvename ir kad mums visiems visi mūsų pasireiškimai yra svarbūs, ir kad yra diskutuotinų dalykų.

Kadangi ateitininkų kongresai ar konferencijos yra visų sąjungų kongresai ar konferencijos, tai man atrodo, kad ateityje turėtų būti gal atskiros programos jaunučiams ir moksleiviams, bent kai kurios. Pavyzdžiui, galėtų būti jiems atskiros pritaikytos paskaitos. Mūsų jubiliejinio kongreso paskaitos buvo labai stiprios ir geros, bet jaunučiams ir moksleiviams jos buvo per sunkios ir nepritaikytos. Ir aš tą jaučiau. Manau, kad ateityje į tai bus atkreipta dėmesio.

Tėvynės vakare moksleiviai Jonas Račkauskas, brazilietis Audris Tatarūnas, Rima Polikaitytė, Aušra Ja-

saitytė ir Rimas Gaižutis procesijoje.

Šitas jubiliejinis kongresas ir buvo ruoštas prisiminti nueitą kelią, prisiminti vargus, rūpesčius ir laimėjimus. Šio kongreso ruošėjai turėjo uždavinį taip pat įvertinti dabartį ir pramatyti planus ateičiai.

Kokios problemos pasitaikė Kongreso ruošoje?

Kiekvienas parengimas sudarė problemą, bet dėl labai atsidedusio ir intensyvaus komisijų darbo visos problemos buvo nugalėtos. Gal būtų galima paminėti vieną problemą, kuri nebuvo nugalėta, tai būtent ši. Pradėjus kongresą ruošti, buvo norėta suruošti muzikinį veikalą, pastatyti kantatą. Ir buvo pradėti kai kurie darbai ir užangažavimai. Bet nesuradus chorų, kurie tą kantatą atliktų, teko to atsisakyti ir vietoj kantatos buvo suruoštas Tėvynės vakaras, kuris buvo labai įspūdingas.

Pradžioje buvo norėta padaryt maldos ir mirusiųjų ar žuvusiųjų ateitininkų minėjimo vakarą. To vakaro pavadinimas ir turinys keitėsi ir galų gale išėjo tas, ką tamstos visi matėte, girdėjote ir pergyvenote.

Tėvynės vakaro paruošimo techniką, kitaip sakant visą paruošimą, atliko Juozas Polikaitis. To vakaro turinį sudarė ir paruošė Danutė Bindokienė, pasikvietusi talkininkais Vidą Neverauską, Faustą Strolią, Audrių Polikaitį ir Darių Polikaitį. Danutė Bindokienė įdėjo labai daug darbo, ir mes esame jai labai dėkingi už tokį gražų ir įspūdingą vakarą.

Kongreso dalyviai ilgai prisimins kongreso maldos momentus, ypač mišias Marijos Nekalto Prasidėjimo bažnyčioje. Kas rūpinosi kongreso religine programa?

Kongreso metu visą religinę programą tvarkė Religinės programos komisija, kurią sudarė kun. dr. Viktoras Rimšelis, Aldona Prapuolenytė, Vida Damušienė, dr. Vytenis Damušis, Nida Misiulytė, Bronius Polikaitis ir Aldona Zailskaitė. Ypač daug dirbo kun. dr. Viktoras Rimšelis ir Aldona Prapuolenytė. Pamaldų metu muzikinė dalis yra parūpinta ir meninė dalis yra paruošta Aldonos Prapuolenytės. Kardinolo Joseph Bernardin mišios Marijos Nekalto Prasidėjimo bažnyčioje buvo tikrai įspūdingos dėl muzikinės dalies ir gėlių padėjimu prie Marijos statulos. Mišiose giedojusį chorą paruošė muzikė Audronė Simonaitytė-Gaižiūnienė. Giedojo solistai: Dana Stankaitytė ir Bronius Maciukevičius. Vargonais grojo Manigirdas Motekaitis, smuiku palydėjo Herkulis Strolija. Liturginius skaitymus atliko Gintė Damušytė ir Saulius Kubilius.

Mergaičių procesiją paruošė Giedrė Čepaitytė.

Visi renginiai pasisekė, nes jie visi buvo labai įspūdingi, gilaus turinio ir aukštos meninės vertės.

Kardinolui labai patiko. Iškilmingų pamaldų pasisekimui daug pasidarbavo šie asmenys:

Bronius Polikaitis — eisenos ir vėliavos. Dail. Vilija Eivaitė — Kongreso vėliavos projektas. Eleonora Radvilienė — projekto išpildymas. Jonas Žadeikis — aukų rinkimas. Nida Misiulytė — maldininkų priėmimas. Aldona Prapuolenytė, Valerija Žadeikienė, Jonė Bobinienė — choro suorganizavimas. Juozas Kreivėnas — gaidų paruošimas. Juozas Arštikys — techniniai darbai.

Baigiant kongresą, Padėkos šv. Mišias celebravo vysk. Vincentas Brizgys, pamokslą pasakė kun. dr. V. Cukuras, Ateitininkų fed. dvasios vadas.

Lektoriai buvo Nida Misiulytė, dr. Vytas Narutis ir Rėda Ardytė.

Giedojimui vadovavo Darius Polikaitis. Vargonais grojo Vidas Neverauskas.

Pamaldos baigtos entuziastingai Lietuvos himnu.

Kongresą puošė net dvi parodos — tai tiesiog staigmena. Kas rūpinosi šių parodų paruošimu?

Ateitininkų literatūros ir mokslo darbų parodą paruošė Stasė Petersonienė, o jai talkino Apolinaras Bagdonas, Danutė Bindokienė, Kazys Bradūnas, Aleksandra Eivienė, Kleopas Girvilas, Česlovas Grincevičius, Aušra Jasaitytė, Pranė Masilionienė, Juozas Masilionis, Elvyra Narutienė, Jonas Paštukas, Ričardas Petersonas, Alina Skrupskelienė, Alfonsas Šešplaukis ir Juozas Žygas. Parodą atidarė kun. dr. Valdemaras Cukuras. Paroda darbais buvo labai gausi.

Meno parodą paruošė dr. Marytė Gaižutienė, padedant Vincui Lukui, Daliai Kolbaitei, Daliai Kučėnienei, Vandai Aleknienei, Vidai Stankuvienei ir Broniui Gaižučiui. Buvo sukaupta gana vertingų ateitininkų darbų. Jei būtų buvę daugiau laiko, jų būtų buvę daug daugiau ir naujesnių. Parodos atidarymo metu labai įdomų ir turiningą žodį tarė kun. dr. Kęstutis Trimakas. Jisai priminė, kuomet prieš 75 metus ateitininkų principai ir menas gavo pradžią studentų kam-

Studentai

Dalia Polikaitytė, Tauras Bublys, Darius Čuplinskas ir Vėjas Liulevičius studentų ateitininkų svarstybose.

baryje, kuomet Pranas Dovydaitis formulavo principus, o Eliziejus Draugelis piešė rožę su gražiu žiedu ir spygliais. Ateitininkų principai ir rožė buvo atspausdinti pirmam *Ateities* numeryje. Ateitininkų principai išryškėjo, sutvirtėjo ir išbujojo. Ateitininkija simboliškai lydėjo rožę, bet taip pat ir jos dygliai.

Jaunučiai ir moksleiviai su vėliavomis kongreso metu.

Kas rūpinosi žodžio ir dainos vakaru? Kokios buvo sudarytos darbo komisijos? Kokie asmenys joms vadovavo ir jose dirbo?

Gražiai praėjo susipažinimo, meno ir muzikos vakaras. Šiame vakare pasirodė jaunos ateitininkų jėgos ir talentai, o jų mes daug turime. Komisiją šiam vakarui paruošti sudarė: dr. Dalia Katiliūtė-Boydston, Agnė Kižienė, dr. Petras Kisielius, Adolfas Markelis, Aldona Prapuolenytė, Dalia Polikaitytė.

Čia aš paduodu visą Kongreso komiteto sąrašą. Reikia pasakyti, kad į darbą buvo įtraukta ir daugiau žmonių. Visi dirbo su dideliu atsidėjimu ir pasišventimu. Kas tik buvo prašomi darbui, beveik visi sutiko. Atsisakusių buvo nedaug. Ir aš visiems už darbą esu labai dėkingas.

Kongreso Rengimo Komitetas

Pirmininkas: dr. Juozas Meškauskas.

Vicepirmininkai: dr. Adolfas Damušis ir dr. Petras Kisielius.

Nariai: Juozas Baužys, Jadvyga Damušienė, dr. Marytė Gaižutienė, dr. Dalia Katiliūtė-Boydston, Vaclovas Kleiza, dr. Arūnas Liulevičius, dr. Algis Norvilas, Kazys Pabedinskas, Stasė Petersonienė, Grasilda Reinytė-Petkuvienė, Bronius Polikaitis, Juozas Polikaitis, Aldona Prapuolenytė, kun. dr. Viktoras Rimšelis, dr. Danutė Saliklytė, Milda Tamulionienė, kun. dr. Kęstutis Trimakas, Raminta Pemkutė.

Banketo komisija: Jadvyga Damušienė — pirm., Ona Abromaitienė, dr. Aldona Juozevičienė, Irena Polikaitienė, Marija Saliklienė.

Finansų komisija: dr. Petras Kisielius — pirm., Kazys Pabedinskas, Jonas Žadeikis.

Leidinių parodos komisija: Stasė Petersonienė — pirm., Apolinaras Bagdonas, Danutė Bindokienė, Kazys Bradūnas, Aleksandra Eivienė, Kleopas Girvilas, Česlovas Grincevičius, Aušra Jasaitytė, Pranė Masilionienė, Juozas Masilionis, Elvyra Narutienė, Jonas Paštukas, Ričardas Petersonas, Alina Skrupskelienė, Alfonsas Šešplaukis ir Juozas Žygas.

Nakvynių komisija: Grasilda Reinytė-Petkuvienė, Vida Kuprytė, Dalia Polikaitytė.

Religinės programos komisija: kun. dr. Viktoras Rimšelis, MIC — pirm., Aldona Prapuolenytė, Vida Damušienė, dr. Vytenis Damušis, Nida Misiulytė, Bronius Polikaitis, Aldona Zailskaitė.

Registracijos komisija: Grasilda Reinytė-Petkuvienė — pirm., Regina Gailiešiūtė, Ramunė Kubiliūtė, Vita Reinytė.

Susipažinimo vakaro komisija: dr. Dalia Katiliūtė-Boydston, Agnė Kižienė (žodžio ir muzikos vakaro koordinatorė), dr. Petras Kisielius, Adolfas Markelis, Aldona Prapuolenytė, Dalia Polikaitytė.

Tėvynės vakaro komisija: Juozas Polikaitis — pirm., Danutė Bindokienė, Vidas Neverauskas, Faustas Strolia, Andrius Polikaitis, Darius Polikaitis.

Vaišių komisija: Milda Tamulionienė — pirm., Irena Kazlauskienė, Aldona Kamantienė, Giedrė Končiuvienė, Juozas Končius, Dalia Čarauskienė, Aldona Šoliūnienė, Ona Venclovienė.

Spaudos komisija: Grasilda Reinytė-Petkuvienė — pirm., Ramunė Kubiliūtė, dr. Arūnas Liulevičius.

Kongreso leidinys: Juozas Baužys.

Kongreso fotografai: Jonas Kuprys, Vida Kuprytė, Rūta Musonytė, Jonas Račkauskas ir Saulius Girnius.

Kongreso programos ir tvarkos komendantas: Vytautas Šoliūnas.

Dr. Juozui Meškauskui dėkojame už pasikalbėjimą ir sveikiname su labai gražiai pasisekusiu Kongresu.

Vėjas Liulevičius

Kongreso sveikinimas Lietuvos jaunimui

Ateitininkijos 75-rių metų Jubiliejaus Kongresas sveikina Lietuvos jaunimą, linkėdamas Dievo palaimos jo ryžtingoje idėjinėje kovoje už Lietuvos laisvę.

Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika, Aušra, Lietuvos Ateitis, naujai pasirodęs Juventus Academica ir kiti pagrindžio leidiniai liudija, kad mūsų tautos idėjinė dvasia yra gyva ir stipri

Ryžtingumas ir aukos Juliaus Sasnausko, Viktoro Petkaus, Jadvygos Bieliauskienės, kun. Alfonso Svarinsko, kun. Sigitu Tamkevičiaus, Vlodo Lapienio, Nijolės Sadūnaitės bei daugelio kitų mūsų brangių kovotojų mus skatina dar didesniu ryžtingumu pasišvęsti idealui „Visa atnaujinti Kristuje”.

Juventus Academica dvasia tesuburia mus visus šviesesnei Lietuvos ateičiai.

Moksleiviai ateitininkai iš įvairių pasaulio kampų po Jubiliejinio kongreso susirinko aptarti veiklos taktikas. Iš k.: Dvi viešnios sendraugės iš Brazilijos, Ana Paula Tatarūnaitė iš Brazilijos, chikagiškiai Marius Katilius-Boydstun, Rimas Lukošius, Gytis Liulevi-

čius, brazilietis Audris Tatarūnas, MAS CV pirmininkė Dalia Katiliūtė-Boydstunienė, Jonas Račkuskas, Justinas Ankus iš Australijos ir Rima Polikaitytė.

SVEIKINIMAI

His Holiness Pope John Paul II has directed me to send you this message on the occasion of the celebration of the Seventy-fifth Anniversary of the Lithuanian Catholic Federation Ateitis to be held on August 31, 1985 in Chicago. He is very pleased that Ateitis continues to advance as a well organized and active association of Lithuanian Catholic students and alumni who dedicate themselves to the values of faith, patriotism, education, social action and the family. This anniversary of Ateitis takes place most significantly during the present International Youth Year and offers the timely opportunity for consideration and discussion of the Holy Father's recent Apostolic Letter addressed to the youth of the world.

His Holiness takes this occasion to reiterate the statement of the Second Vatican Council which called young people "the hope of the Church" (*Gravissimum Educationis*, 2). Similarly he reminds the youth of the Lithuanian Catholic Federation Ateitis: "On you depends the future, on you depends also the end of this millennium and the beginning of the next". Therefore he challenges young men and women to accept Jesus Christ as the Lord of their lives and to follow his way of love. Only in Jesus does life find true meaning and purpose.

Once again the Holy Father, repeating the theme of his Apostolic Letter, relates: "Always be prepared to make a defense to any one who calls you to account for the hope that is in you" (1 Peter 3:15). Jesus is the reason for that interior hope and he will enable his followers to bear the burden of their responsibilities for shaping a better world, free of violence, discrimination and injustice.

The Most Reverend Paul A. Baltakis, O.F.M.
Bishop for the Spiritual of
Lithuanian Catholics living outside of Lithuania

With gratitude His Holiness acknowledges the prayers offered for him. He in turn extends his greetings of grace and peace in our Lord Jesus Christ and imparts his Apostolic Blessing.

Sincerely yours in Christ,

Monsignor G. B. Re
Assessor

I am pleased to send greetings to everyone celebrating the 75th anniversary of the Lithuanian Catholic Federation, „Ateitis.” Congratulations!

Your association was founded to achieve religious and national freedom in Lithuania. That freedom was won, but tragically it lies crushed by an alien occupation force. You are sheltering the flame of hope that Lithuania will one day regain its liberty, and that Lithuanians will live freely the fullness of their rich religious and cultural legacy. Among you, that inheritance flourishes because it is nourished by strong family life, education, and culturally-centered programs for young people. I commend you and encourage you.

Nancy joins me in wishing all of you happiness and success. God bless you and your families.

Ronald Reagan

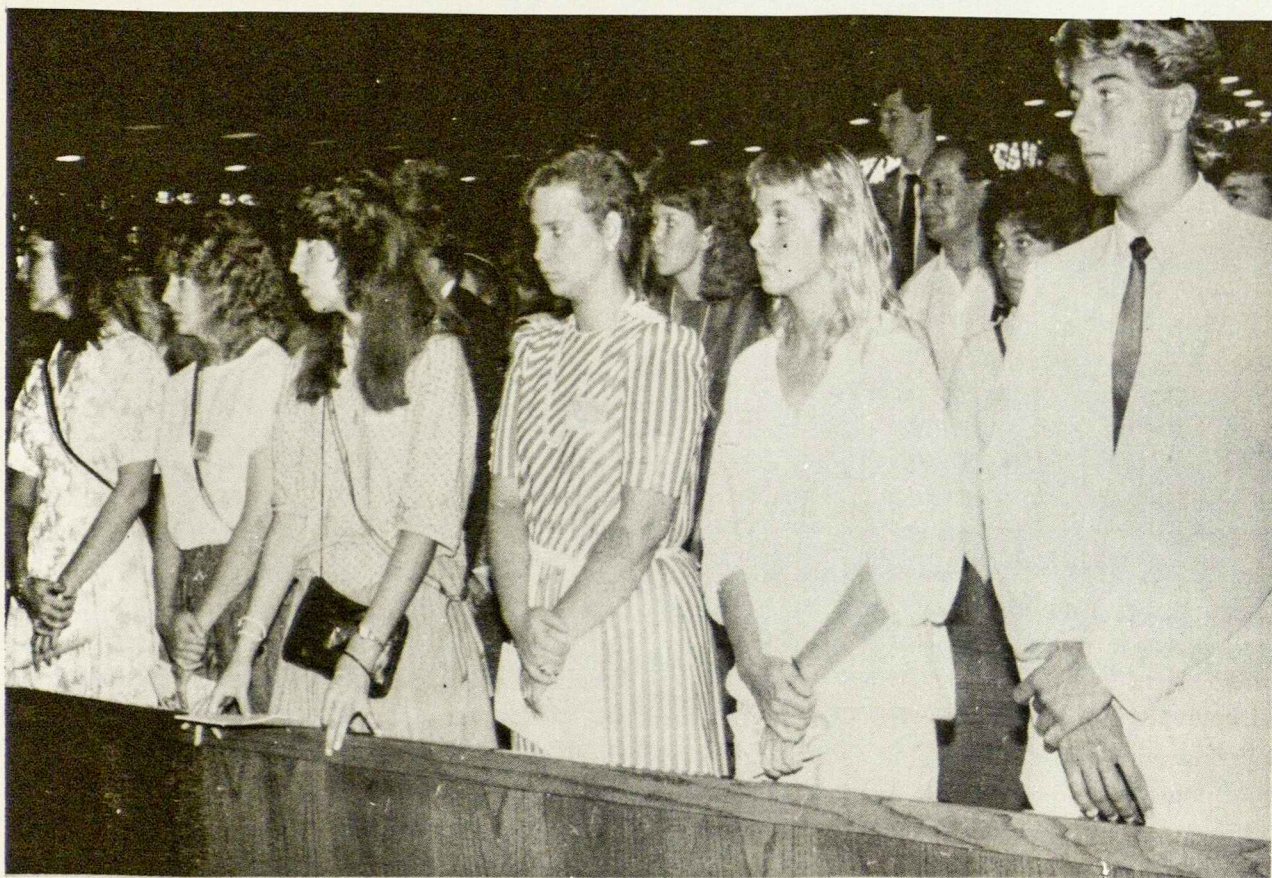
Lietuvos Diplomatinės Tarnybos ir Lietuvos Pasiuntinybės vardu nuoširdžiai sveikinu Ateitininkijos 75 metų Jubiliejinį Kongresą. Jojo proga prisiminkime Ateitininkijos įtaką ir veiklą Lietuvos religiniame, moraliniame, kultūriniame, tautiniame, valstybiniame gyvenime. Taip pat prisiminkime Ateitininkijos idealizmą, aukas Lietuvai, atstatant nepriklausomybę, jai pergyvenant Nacių Vokietijos okupaciją ir nešant Sovietų Sąjungos tironiškos priespaudos jungą.

Tenka džiaugtis, kad ir šiandieną Ateitininkijos idėjos tebėra gyvos ir puoselėjamos išėivijoje, tik reikalingas posūkis praktiško gyvenimo linkme.

Linkiu, kad Ateitininkijos 75 metų Jubiliejinis Kongresas sustiprintų jos narių idealistinius nusi-teikimus, ryžtą ginti pavergtų seserų ir brolių pagrindines laisves, teises bei puoselėti lietuvių išėivijos solidarią veiklą Lietuvos nepriklausomybės byloje.

Nuoširdžiai Jūsų —

Stasys A. Bačkis
Lietuvos atstovas Vašingtone, L.D.Š.

Studentai ateitininkai iškilmingose kongreso Mišiose.

Sveikinu Ateitininkijos deimantinės sukakties Kongresą, jo rengėjus ir dalyvius. Linkiu sėkmingai praveisti Kongreso posėdžius bei jo įvairias programas sekcijas. Linkiu Kongreso dalyviams įgyti ir sustiprinti pasiryžimą veikti ir kovoti už kilniusius Ateitininkijos principus ir siekius, už krikščionybę, už Lietuvos laisvę.

Nuoširdžiai linkiu Ateitininkijai ilgai—ilgai gyvuoti ir plačiai skleisti savo idėjas ir idealus.

Reiškiu tikrą pagarbą.

Juzė Daužvardienė
Lietuvos Generalinė Konsulė

Šios deimantinės sukakties proga, didžiai vertindamas ateitininkijos valstybinius, tautinius, religinius ir kultūrinius įnašus lietuvių tautai, nuoširdžiai sveikinu Ateitininkijos 75 metų jubiliejinį kongresą ir linkiu jam ko didžiausio pasisekimo.

Ir telydi ateitininkus dvasinė stiprybė tolimesnėje jų veikloje, o ypač puoselėjant lietuvių ir paremiant Lietuvos laisvinimo pastangas.

Garbė Kristui!

Dr. Jonas Žmuidzinas
Lietuvos Generalinis Konsulas Kanadoje

Negalėdamas atvykti į Chicagą dalyvauti Ateitininkijos sąjūdžio 75 metų sukakties šventėje, prašau priimti mano sveikinimus ir nuoširdžiausius linkė-

jimus likti ištikimais Jūsų pirmtakūnų idealui — tarnauti Dievui ir Tėvynei.

Švėsdama 75 metų sukaktį, Ateininkija tikrai turi kuom pasididžiuoti, nes iš jos gretų yra išėję dideli būriai už Lietuvos nepriklausomybę kovojusių savanorių, o atgavus nepriklausomybę, Ateitininkija davė Lietuvai nemažą pirmaeilį valstybininkų. Net ir po kelių dešimtmečių žiaurios okupacijos Ateitininkijos dvasia tebėra gyva tiek pavergtoje Tėvynėje, tiek išėivijoje.

Jei iš visų trijų Baltijos valstybių kiečiausias pasipriešinimas okupantui vyksta Lietuvoje, tai nemažas nuopelnas priklauso Ateitininkijos atžaloms.

Tad geriausias sėkmės sukaktuviniam kongresui.

Su gilia pagarpa,

Anicetas Simutis
New York Generalinis Konsulas

Linkiu Jūsų organizacijai drąsiai žiūrėti į ateitį, nes Jūsų pasirinktas kelias yra tiek pat idealus ir didžiai reikšmingas šiandien kaip buvo prieš 75 metus, kada nežinia gaubė pirmuosius žingsnius. Iš praeities semkitės stiprybės, nes ateitis ir vėl pareikalaus aukos kuri bus reikalinga atstatyti nepriklausomai ir krikščioniškai Lietuvai.

Su gilia pagarpa,

Vytautas Čekanauskas
Los Angeles Generalinis Konsulas

Nuoširdžiai dėkoju už Jūsų malonų kvietimą dalyvauti Ateitininkijos 75 Metų Jubiliejiniame Kongrese Chicagoje. Labai apgailestaudamas, kad negalėsiu asmeniškai atvykti, pranešu, kad Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Valdybai šiame deimantiniame Kongrese atstovaus PLB Valdybos pirmininko pavaduotojas dr. Tomas Remeikis ir galės iškilmingame posėdyje tarti trumpą sveikinimo žodį.

Šia proga asmeniškai sveikinu Ateitininkijos vadovybes ir narius, kurie per praėjusius 75 metus lietuvių tautai ir Lietuvai išaugino daugelį didžiųjų moterų bei vyrų, kurie atliko daugelį herojiškų darbų, ir kurie šiandien išėivijoje ar okupuotoje tėvynėje siekia geresnės ateities tautai ir žmonijai.

Linkiu, kad ateityje bendromis visų jėgomis siektume padėti lietuvių tautai okupuotoje tėvynėje atgauti laisvę ir valstybinę Lietuvos nepriklausomybę, savo pačių tarpe išėivijoje išlaikydami bei ugdydami lietuvių ir stiprų bendruomeninį solidarumą.

Su pagarba,

Vytautas Kamantas
Pasaulio Lietuvių Bendruomenės
Valdybos pirmininkas

Lietuvių Bendruomenė didžiai vertina Ateitininkijos nuopelnus išėivijos lietuvių jaunimo auklėjime ir lietuviybės išėaikymo darbe. Iš širdies linkiu Kongresui visokeriopo pasisekimo.

Su gilia pagarba,

Antanas Butkus
Pirmininkas

Ateitininkų sąjūdžio 75 metų sukakties proga siunčiame nuoširdžiausius sveikinimus. Tai yra svarbus ir prasmingas jubiliejus, ir puiki proga įvertinti praeities veiklą ir pasiryžti ją tęsti su atnaujintu entuziazmu ir viltimi.

Linkime džiugios ir darbingos nuotaikos vienuoliktajam kongresui ir ateinantiems jubiliejiniams metams.

Su gilia pagarba,

Algis Pacevičius
Kanados Liet. Benr. Krašto
Valdybos Pirmininkas

Džiugu ir malonu yra sveikinti Ateitininkiją Jūsų garbingoje 75-ųjų metų sukaktyje.

Per ilgus džiaugsmu ir skausmu atžymėtus veiklos metus Ateitininkų Federacija paliko ištikima savo idealų įsipareigojimuose ir garbingai dirbo ir tebe-

dirba Lietuvai. Tęskite ir toliau savo kilnų darbą ir dar stipriau ir vieningiau prisidėkite prie Lietuvos laisvinimo veiklos. Apgailestauju, kad negaliu būti Jūsų tarpe.

Su geriausiais linkėjimais,

Dr. Kazys Bobelis,
Vyriausio Lietuvos Išėaisvinimo
Komiteto Pirmininkas

Naujas jaunimo pagrindžio leidinys iš Lietuvos, vardu JUVENTUS ACADEMICA, liudija, kad ateitininkų idealai yra gyvi ir dėmesys jiems Lietuvoje klesti. Šio leidinio antrame numeryje yra duotos ištraukos iš nepriklausomos Lietuvos „Ateities“ numerių bei informacijos apie ateitininkų idealogiją. Kartu jame paskelbta, kad Lietuvoje įsisteigė Lietuvos Jaunimo Sąjunga, kurios pagrindinis tikslas yra pradėti darbą „nuo paprasčiausios socialinės institucijos — nuo žmogaus, vadinasi, nuo savęs, savo artimųjų, draugų..., kad mūsų ateitis būtų verta praeities“.

Tad 75-rių metų jubiliejaus proga Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjunga, sveikiname ateitininkus. Linkime visiems, iš įvairių kraštų ir miestų atvykusiems, ryžto ir sėkmės, apmąstant praeities darbus bei vykdant ateities planus.

Pasaulio Lietuvių Jaunimo
Sąjungos Valdybos vardu
Gintaras Grušas, pirmininkas

Amerikos Lietuvių Romos Katalikų Federacijos valdyba sveikina Jubiliejinį Ateitininkų Federacijos Kongresą. Linkime Kongreso dalyviams ir visai ateitininkų šeimai Viešpaties palaimos, dirbant Dievo garbei ir Lietuvos laisvei — visa tai vykdant abiejų Federacijų šūkiu: „Omnia instaurare in Christo“.

Garbė Jėzui Kristui,
Saulius V. Kuprys
ALRKF Pirmininkas

JAV Lietuvių Kunigų Vienybės Centro Valdybos vardu sveikinu šį 75 metų Jubiliejinį ATEITIES sąjūdžio Kongresą. Mes, lietuviai kunigai, ypač tie, kurie augo ir mokslus ėjo Lietuvoje, esam įsitikinę, kad Ateitininkija buvo toji organizacija, kurioje subrendo mūsų kunigiškasis pašaukimas ir mūsų skaidri Tėvynės meilė. Mes linkime, kad iš ateitininkiškosios šeimos ir vėl iškiltų jaunų pasiryžėlių ir norinčių paskirti savo gyvenimą kunigo ir vienuoliškojo idealo tarnybai. Mus visus riša ir nuolat gaivina VISKĄ ATNAUJINTI KRISTUJE idealas, ir mes ryžtamės jums, kiek galėsime vispusiškai padėti.

GARBĖ KRISTUI!

(kun. dr.) **Valdemaras M. Cukuras**
JAV Kunigų Vienybės Sekretorius

Studentai ateitininkai kongreso metu. Iš k.: Bernadeta Abromaitytė, D. Ivaškaitė, Gaja Pemkutė, Vėjas Liulevičius, Darius Ivaška, Viktoras Kauf-

manas, Indrė Čuplinskaitė, Dana Dirmantaitė ir Darius Kudžma.

**SVEIKINAME ATEITININKŲ FEDERACIJOS
VALDYBĄ,
NARIUS, KONGRESO DALYVIUS IR DRAUGUS!**

Džiaugsmo pripildytomis širdimis Švento Kazimiero Seserys jungiasi su Ateitininkais ir dėkoja Dievui už gausiai suteiktą palaimą Ateitininkų darbuotėje per 75 metus! Šie metai yra deimantiniai, nes jie atspindi garbingus, milžiniškus darbus, nuveiktus Dievui, Tėvynei ir Lietuvii Tautai.

Pirmųjų Ateitininkų Federacijos steigėjų drąsūs ir ryžtingi pasiryžimai, įskiepyti praeityje, nepaisant vargų, sunkumų ir kartais persekiojimų, augo, stiprėjo ir sulaukė gerų pasekmių. Dabarties Ateitininkai gyvena tais pačiais jausmais.

Ateitininkų gilus pasitikėjimas Dievu, jų tikras, tvirtas patriotizmas, drįsta siekti ir visa galia stengiasi sugrąžinti pavergtai Lietuvai Nepriklausomybę bei Laisvę, susigrąžinti savąją valdžią, kuri virš visko, teisingai sieks ir gerbs Dievo duotas žmogaus teises ir gerins tautiečių gyvenimą.

Ateitininkai liudija visam pasauliui, kad nei tironai, nei jų persekiojimas nepajėgia sulaukyti nei jų atbaidyti nuo savo principų ir pasiryžimų. Todėl šią dieną Ateitininkai gali linksmi ir giliai dėkoti Dievui už nesuskaitomas jiems duotas dovanas. Šia proga labai tinka pranašo Izajaus žodžiai: (6:37).

„Viešpaties suteiktas malones ir Jo garbingus veiksmus aš prisiminsiu todėl, kad Jis buvo mums daug padaręs; nes Jis yra geras Izraelio namams. Jis buvo mums palankus sulig savo gailėstingumo ir gerumo”.

JUBILATE DEO!

**Sesuo M. Joanella, SSC
Generale Vyresnioji
Šv. Kazimiero Seserų Kongregacijos**

Nuoširdžiai sveikiname visus Kongreso dalyvius, gausiai susirinkusius atšvęsti 75 — deimantinius — organizacijos darbo metus, ir visus ateitininkus visame pasaulyje. Jūs, ateitininkai, esate Dievo dovana mūsų katalikiškai tautai. Jūsų nuveikta daug darbų, bet dar nebaigti. Meldžiame Viešpaties, kad stiprintų Jus šių dienų misijai, kad visi, perimti Kristaus Dvasios, ją spinduliuotumėte į visą aplinką.

Garbė Kristui!

Dabar ir per amžius

**Nekaltai Pradėtosios Švč.
Mergelės Marijos Seserys
Sesuo M. Paulė, provincijolė**

Ateitininkams minint savo gyvavimo 75-ųjų metų sukaktį Jubiliejinių Kongresu, DRAUGO redakcija jungiasi visa širdimi prie šios sukakties minėjimo ir linki, kad Kongresas uždegtų ryžtą dirbti ateityje Kristui, Bažnyčiai, Tėvynei ir norintiems ateitininkiškus principus įgyvendinti. Praeitį yra graži, dabartis yra mūsų visų rūpestis, o ateitis visų Ateitininkų darbo laukas, kuriame turi būti įgyvendinti didieji idealai, kuriuos užbrėžė ateitininkų tėvas Pranas Dovydaitis, kuriuos pagrindė buvęs federacijos vadas Stasys Šalcauskis. Dievo palaimos linki Draugo redakcija visiems dirbantiems šiems idealams ir visa širdimi dedasi ir jungiasi prie jų vykdymo. Geriausi sveikinimai visiems delegatams, pasiryžusiems ateityje vykdyti ir įgyvendinti Ateitininkijos idealus.

Pranas Garšva

DRAUGO redaktorius

Pagarbūs Ateitininkijos Vadai, tarsi nepalūžę Tautos Ažuolai!

Gyvastingasis Jaunime ir Kongreso dalyviai! Kad ir iš begalinių Australijos tolių — jungiuosi mintim ir širdim su Jumis!

— Ypač su tuo ryžtingu jaunimu, kuris pro miglas ir apgaules savo tikrąją vertę ir tikslą pažinęs — pasiryžo nušluot egoizmą ir melą pasauly!

Palaininki, Kristau, tą jaunystę ryžtingą ir jos darbus — siekius išseivijoj prasmingus!

Kunigas Petras Butkus
Sydney Lietuvių kapelionas ir
Ateitininkų Dvasios Vadovas.

Mes čia, šioje Atlanto pusėje gyvenantieji britiškose salose, jungiamės su Tamstomis. Šiame Deimantiniame Ateitininkų Federacijos kongrese, bent savo mintimis būsime kartu su Jumis čia Čikagoje.

Mūsų čia yra nepilni du tuzinai, bet laikai ir gyvenimo bėgmė tą skaičių nuolat mažina.

Sveikiname visus kongreso dalyvius, susirinkusius Čikagoje paminėti Deimantinę sukaktį.

Linkime našaus ir vaisingo darbo kongreso dalyviams.

Tegyvuoja Ateitininkų Federacija ir jos Deimantinis kongresas.

Visą atnaujinti Kristuje!

Jūsų,

Stasys Kasparas
Londono (Anglija) Ateitininkų
Draugovės Ryšininkas

Mieli Broliai ir Sesės Ateitininkai ir šio Kongreso dalyviai! Norėčiau pasveikinti Sydnejaus sesių ir brolių vardu, kurie šiandien atskirti tolimų tolių!

Sveikinu Pagarbius Ateitininkijos Vadus, kurie nepailsdami budi prie vairo, ir visą gyvastingą jaunimą, kuris tarsi irkluoja tą Ateities „laivą!“. Džiugu, kad idealai, žydri kaip Australijos dangus, žėruoja šio gausaus jaunimo širdyse!

Linkiu ryžtingai nešti Evangelijos tiesą ir šviesą ir atnaujinti mūsų dienų pasaulį, o ypač nuskaidrinti tas tamsumas, kurios dabar prislėgusios gaubia mūsų Tėvynę Lietuvą!

Ačiū už man suteiktą garbę:

Justinas Ankus,
Austalijos Sydney Lietuvių
Moksleivių Ateitininkų Atstovas

Sveikiname Jus, susirinkusius į ateitininkų 75 metų jubiliejinį kongresą.

Linkime visiems darbingos nuotaikos.

Tegul šis kongresas ne tik pasidžiaugia pasiektais dideliais laimėjimais, bet ir ateityje teveda jaunimą ateitininkų principų keliais lietuvių tautos išlikimo vardan.

Vokietijos Ateitininkų valdyba
M. Dambriūnaitė-Šmitienė,
pirmininkė

Esu ateitininkas nuo 1911 metų. Dėl ligos ir amžiaus (baigiu 89-ius metus) negalėdamas asmeniškai dalyvauti, nuoširdžiai sveikinu Jubiliejų, linkiu sėkmės Jūsų darbuose ir sumanymuose.

Pranas Jucaitis

Ateitininkai, išlaikykite savo Bažnyčią! Neapleiskite lietuvių parapijų Amerikoje, kurios buvo įsteigtos mūsų tėvų — pirmųjų ateivių, imigrantų, nepakenčiamose sąlygose ir kruvinu prakaitu uždirbtomis skatikais. Jie atsižadėjo gero maisto šaukšto, kad pastatytų bažnyčias, mokyklas, vienuolynus, kad išlaikytų tikėjimą, lietuvišką kultūrą ir šventas tradicijas.

Turėdami pasitikėjimą Jūsų ryžtu ir užsimojimu, skiriame savo kuklią auką, kad šitos brangios tikėjimo ir tautos vertybės liktų liudyti pasauliui apie garbingą lietuvių, Dievą mylinčią, tautą.

Antanas J. Rudis

Kestučio Korporacijos Garbės Narys

Ateitininkų jubil. kongresą sveikino

Arkivysk. Charles A. Salatka, Oklahoma City, Oklahoma; Seselė Marian Blodis, Šv. Pranciškaus seserys, Pittsburg, PA.; Kun. dr. K. Bučmys, OF, „Darbininko“ red.; Kun. dr. Pr. Gaida, „Tėviškės žiburių“ red.; V.s. Stefa Gedgaudienė, Lietuvos skautų seserija; Albinas Giniūnas, Australijos Liet. bendr. Sydnejaus apyl. pirm.; Kęstutis Ječius, akademinio skautų sąjūdžio vardu; Kun. K. Kuzminskas, Lietuvos kronikos s-ga; Antanas Kramilius, Ateitininkų sendraugių ir Dainos choro valdybos pirm. Sidney, Australija; Kun. Jonas Krivickas; Julia A. Mack, Am. liet. Romos katalikių moterų sąjunga; V.s. fil. Kazys Matonis, Lietuvių skautų brolija; V.s. fil. Petras Molis, Lietuvių skautų s-ga; Pranas Petrauskas, Lietuvos vyčių C.V. pirm.; Seselė M. Rūta, Nukryžiuoto Jėzaus seserys, Brockton, MA; St. Radžiūnas iš Omaha, Neb.; Kun. V. Rimšelis, MIC Tėvų marijonų provincijolas; Antanas Saulaitis, S.J., Tėvų jėzuitų provincijolas; Dr. Linas Sidrys, Pasaulio liet. Kat. bendrijos vardu; T. Augustinas Simanavičius, OFM., Lietuvių pranciškonų provincijolas; Dr. Aldona Šlepelytė-Janačienė, Pasaulio liet. kat. organizacijų s-gos vald. pirm.

Ateitininkija dėkoja visiems dvasiškiams, paskaitininkams, aukotojams, sveikintojams, įvairių programų atlikėjams, visiems talkininkams ir kongreso dalyviams. Dėkoja visiems, kurie prisidėjo prie jubiliejinio ateitininkų kongreso pasisekimo.

„ATEITIES” LEIDYKLOS LEIDINIAI

„Ateities” leidykloje dar gaunami žemiau išvardinti leidiniai.

Kun. J. Petrėnas, red. **Šventasis Pijus X.**
Biografija.

Kun. Stasys Yla. **Ateitininkų vadovas.**

Antra laida, kietais viršeliais,

Antra laida, minkštais viršeliais.

Antanas Jasmantas. **Gruodas. Eilėraščiai.**

Giovanni Papini. **Šventasis Augustinas.**

Biografija.

Stasė Šakytė. **Alkana žemė. Eilėraščiai.**

Aldona Baužinskaitė-Kairienė. **Detalės.**

Eilėraščiai.

Kun. Stasys Yla. **Vysk. Pranas Brazys.**

Biografija.

Juozas Girnius. **Pranas Dovydaitis.**

Biografija.

Nijolė Sadūnaitė. **KGB akiratyje.**

Prisiminimai.

Serijs: Mūsų idėjos dabarties šviesoje —

Antanas Maceina. **Asmuo ir istorija.**

Antanas Paškus. **Asmuo ir laisvė.**

Antanas Maceina. **Dievas ir laisvė.**

Leidyklos adresas:

W. 91st Pl., Oak Lawn, IL 60453, USA.

Leidyklos direktorius — **dr. Algis Norvila**

**Statement
of
ownership,
management
and
circulation**

“Ateitis” (publication number: USPS 035-44000) is published monthly, except July and August. Its publisher and owner is American Lithuanian Roman Catholic Federation Ateitis, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, IL 60629. The purpose, function, and nonprofit status of this organization and the exempt status for Federal income tax purposes have not changed during preceding 12 months. The editor is Mrs. S. Petersonas, 2534 W. 40th St., Chicago, IL 60632. The managing editor is Juozas Polikaitis, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, IL 60629. In the preceding 12 months “Ateitis” averaged a press run of 1250 each issue (single issue nearest to filing date, 1250) of which 1045 (1049) were distributed to paid individual subscribers by mail and none (0) sold through dealers, carriers, street vendors or counter sales; total paid circulation being 1045 (1049), free distribution by mail, carriers or other means 81 (84). Copies not distributed — left-over 124 (117).

ALp(LKA)1786
1985, Nr.9

30.725. 215